

associació de dones periodistes

dones

novembre de 2007 - febrer de 2008

NÚM. 29 2,50 €

La meitat femenina
de la ciència

El món del llibre
es conjuga en femení

Delta Emprèn, la innovació
en la creació d'empreses

Les primeres catedràtiques i rectores

Per **Marta Ortega**

EMILIA PARDO BAZÁN

(1851-1921)

Primera catedràtica espanyola. El seu nomenament, l'any 1916, com a catedràtica de *Lenguas Neolatinas* de la Universitat Central va provocar una forta oposició del món universitari, tant que va haver de deixar les classes per manca d'alumnes. Aquesta pionera, molt interessada en què la dona llegís i fos més instruïda, va crear la Biblioteca de la dona, amb continguts sobre coneixements científics, històrics i filosòfics. Va ser una dona independent, i és considerada precursora del naturalisme narratiu a Espanya. Tot i això, la intel·lectualitat masculista no va permetre que accedís a un merescut lloc a la Real Academia de la Lengua. La seva obra més elogiada és de 1886, *Los pazos de Ulloa*. Va conèixer

Emile Zola i va ser amiga de Víctor Hugo. Després de divorciar-se, va mantenir una relació amorosa de 20 anys amb Benito Pérez Galdós.

ÁNGELES GALINDO CARRILLO

(1915)

Va néixer a Barcelona i va fer la carrera de Filosofia i Lletres a Madrid. L'any 1953 es converteix en la primera dona que accedeix a una càtedra per oposició a la Universitat espanyola durant el franquisme, concretament obté la *Cátedra de Historia de la Pedagogía e Historia de las Instituciones Pedagógicas*. El 1969 va ser *Directora General de Enseñanza Media*. Recentment ha estat guardonada amb la Medalla d'Or al mèrit doctoral, que atorga la *Real Academia de Doctores de España*. Durant la seva trajectòria va ser directora de la *Escuela Nacional del Profesorado* i del *Departamento de Ciencias Históricas de la Educación*. Altres càrrecs rellevants que ha ocupat són el de secretària del *Instituto Calasanz de Pedagogía del Consejo Superior de Investigaciones Científicas*; cap de la secció de *Historia de la Educación* al *Instituto de Pedagogía* i Vice-presidenta de la *Sociedad Española de Pedagogía*, de la que va ser co-fundadora.

ELISA PÉREZ VERA

(1940)

Va néixer a Granada, on es va doctorar en Dret i on inicià la carrera docent com a professora de Dret Internacional Públic i Privat, camí que continuà a la Universitat Autònoma de Madrid. Catedràtica de Dret Internacional Privat a la Universitat Nacional a Distància, és la primera rectora de

l'Estat espanyol, càrrec al que va accedir l'any 1982. Des de l'any 2001 és magistrada del Tribunal Constitucional. És membre de prestigioses associacions científiques nacionals i internacionals del món del dret i autora de nombrosos treballs, publicacions i investigacions sobre dret internacional públic i privat.

MARIA ROSA VIRÓS I GALTIER

(1935)

Va ser la primera rectora a la Universitat catalana, càrrec ocupat el juny de l'any 2001 fins al 2005, concretament a la jove Universitat Pompeu Fabra. És doctora en Dret per la Universitat de Barcelona i Catedràtica de Ciència Política i de l'Administració a la UPF. Ha ocupat diversos càrrecs de responsabilitat en aquesta Universitat. El febrer de 2005 va ser designada Vocal del Comitè de Supervisió i Seguiment

del Centre d'Estudis i Opinió de la Generalitat de Catalunya. El novembre del mateix any va ser nomenada Presidenta del Consell Econòmic i Social de Barcelona, càrrec que ostenta en l'actualitat. L'any 2004 va rebre la Medalla President Macià en reconeixement a la dedicació, constància i esperit d'iniciativa en la trajectòria professional. Enguany ha rebut la Creu de Sant Jordi.

sumari

2 elles també hi eren

Les primeres catedràtiques i rectores
Per Marta Ortega

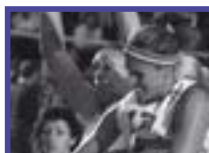

La meitat femenina de la ciència 4-13

Suspens en igualtat a les universitats
Per Silvia Artés
Científiques als mitjans de comunicació, a debat
Per Maria José Cantón

14-15 així ens veuen, així ens va

Les periodistes fan front a un futur ple de reptes
Per Elena Tarifa

20-23 Delta emprèn

La innovació al servei de la creació d'empreses
Per Maria José Cantón

26-27 pensar en clau del XXI

Parir a casa o al quiròfan?
Mari Carmen Rodríguez Rivas i Santiago Dexeus
Il·lustració: Nani

34 De cara a la paret

A càrrec de la Cantant Calva
La gata Lina
de Gemma Sales

38-41 a favor nostre

El món del llibre es conjuga en femení
Sònia Hernández

46-48 l'estenedor d'idees

Congrés *Liderando el Milenio*
Per Núria Gómez

50-51 homes de fer feines

Marc Parrot, músic
Aurora Antón, text
Pilar Aymerich, fotografia

16-19 fem esport

Beijing espera la selecció femenina de bàsquet
Per Silvia Majó

24-25 dones que remenen les cireres

Carmen Bustamante, cantant líric
Per Cèlia Ribera

28-33 l'administració administrada

Projectes i programes
Coordinada per Marta Corcoy

35-37 àlbum de fotos

IX Premi de Fotografia
Josep Maria Pérez Molinos

42-44 sofregit Cultural

Alicia Giménez-Barlett
per Maria Eugènia Ibáñez
Propostes culturals, per Esther Molas

49 especials i especialistes

Meritxell Falgueras,
un nas femení dins del món del vi
Maria Eugènia Ibáñez

 Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Innovació,
Universitats i Empresa
Comissionat per a Universitats
i Recerca

 Diputació de Barcelona
xarxa de municipis

 PARLAMENT EUROPEU

dones

Barcelona, novembre de 2007 _ febrer de 2008, núm 29

Consell de Redacció
Montserrat Puig, Joana Gallego, Mª Eugènia Ibáñez,
Pilar Aymerich, Montserrat Minobis, Hilda Ferrer,
Marta Corcoy, Elvira Altés, Esther Molas

Coordinació: Elvira Altés
Coord. tècnica: Marta Corcoy
Correcció: Esther Molas

Disseny gràfic i maquetació: Estudi Villuendas + Gómez
Portada: Pilar Aymerich
Impressió: El Tinter.
Dipòsit legal: B-44.200-2000

Edita:
Associació de Dones Periodistes de Catalunya
Rambla de Catalunya 10, 3r. Tel: 93 412 11 11/ 93 412 46 56 E-mail: adpc@adpc.cat Web: www.adpc.cat

Subscripcions: www.adpc.cat

Impress en paper ecològic

Suspens en igualtat a les universitats

Per **Silvia Artés**

Maria-Ribera Sancho, degana de la Facultat d'Informàtica.

De les 73 universitats que hi ha a Espanya, tant públiques com privades, només 6 estan dirigides per rectores, 4 de les quals són catalanes. Les xifres en altres òrgans de govern també mostren una desigualtat de representació entre homes i dones. Les universitats catalanes han començat a dibuixar el camí per aconseguir una major igualtat i per això totes elles s'han compromès a elaborar i aplicar Plans d'Igualtat.

Per **Silvia Artés Andreu**

Les estudiants són majoria a les universitats catalanes; suposen gairebé un 60% del total de l'alumnat. Aquesta dada, però, no es tradueix en les mateixes proporcions quan ens endinsem en l'entramat organitzatiu de les universitats, on les dones estan en clara minoria en els llocs de presa de decisió i en les àrees d'investigació.

Fent un cop d'ull a la cúpula màxima de responsabilitat a les universitats, tant catalanes com de la resta de l'Estat, la primera dada que trobem és que el 91% dels rectors són homes. A Catalunya, on hi ha un total de 12 universitats, la representació de les dones no és tan inferior com en el global de l'Estat espanyol, aquí tenim 4 rectores: a la Universitat Ramon Llull (URL), a la Universitat Oberta de Catalunya (UOC), a la Universitat de Girona (UG) i a la Universitat de Vic (UV). A la resta de l'Estat hi ha rectores també a les universitats de Màlaga i de les Illes Balears.

Per a Esther Giménez-Salinas, rectora de la URL des de fa cinc anys i que comença ara el seu segon mandat, encara hi ha motius culturals pels quals les dones no ocupen càrrecs de més responsabilitat. "Les dones som presents a la història des de fa relativament pocs anys, abans no érem visibles. A més, qui té cura dels fills o de la gent gran continuen sent les dones", diu, mentre apunta que cal tanta dedicació per fer

carrera acadèmica que moltes han d'abandonar: "Després del doctorat es perden moltes dones, s'abandona per temes personals". La URL aprovarà a finals d'any un Pla d'Igualtat que ha pilotat ella mateixa. "Amb el diagnòstic del pla ja vaig poder demostrar que les dones estem poc representades", destaca Giménez-Salinas qui afegeix que amb la seva aplicació "es podran fer polítiques de conciliació, donar més flexibilitat en els horaris, avaluar diferent el treball que es fa i mirar més el rendiment de la gent i no només el compliment dels horaris". La rectora de la URL creu que la situació "anirà canviant amb els anys", malgrat tot, opina: "No ens podem adormir, s'hi han d'implicar tant homes com dones".

Si aprofundim en les dades que mostren el total de dones que hi ha als rectorats, als deganats, quantes són caps de departament o catedràtiques, veiem que la participació de les dones en aquests llocs de poder està al voltant del 30% de mitjana. I pel que fa a la base, principalment entre l'alumnat, la representació de dones és superior, se situa al voltant del 60%, però a mida que anem pujant a l'escala jeràrquica, l'espai que ocupen les dones es va estrenyent cada cop més. Vista la situació i per afavorir la igualtat d'oportunitats i una major representació de dones en els llocs de presa de decisió, les universitats s'estan activant per tal de tenir Plans

Les dones tenen menys d'un 30% dels càrrecs de gestió i fan menys recerca

d'Igualtat que han de permetre conèixer la situació real que hi ha al panorama català i posar en marxa mesures per garantir l'equilibri entre ambdós sexes.

Comencen els Plans d'Igualtat

A Catalunya, a més del que estableix d'obligatorietat la Llei Orgànica d'Universitats i la Llei d'Igualtat, els rectors catalans, dins del Consell Interuniversitari de Catalunya, s'han compromès a tenir fets els Plans d'Igualtat a finals d'aquest any. La redacció i aprovació d'aquests plans han tingut un seguiment desigual, ja que no tots els centres els estan posant en pràctica des de l'inici d'aquest curs, però en la seva majoria els acabaran d'elaborar i aprovar al llarg d'aquest curs 2007-08. Un element important d'aquests plans són els diagnòstics perquè és on es mostren clarament les xifres. Mª Elena Lauroba, presidenta de la Comissió d'Igualtat i Gènere de la Universitat de Barcelona (UB) destaca que "en els diagnòstics els números parlen per sí mateixos, és important que a partir d'aquí es parli de la situació i que es parli de discriminació". Les universitats hi estan treballant de ple i a més de l'elaboració del pla també s'han creat comissions i unitats d'igualtat que vetllaran pel compliment dels plans i en faran el seguiment per anar-los actualitzant.

Així doncs, un aspecte transcendental de la posada en marxa dels plans és que es visualitza de forma clara l'estat de la qüestió, ja que en l'anàlisi de la situació es recullen dades que mostren la infrarepresentació de les dones en els llocs de presa de decisió i de gestió. A partir d'aquí, no hi ha volta enrere i un cop aplicats els plans hauria de començar a veure's un major equilibri i començar a fer passos per assolir la paritat.

Els plans, entre d'altres, preveuen mesures de conciliació de la vida laboral i familiar amb la introducció de la perspectiva de gènere en l'organització de les condicions de treball amb l'objectiu d'assolir una representació equilibrada entre homes i dones en els diferents òrgans i nivells de presa de decisió. Altres aspectes que es treballen busquen igualtat en l'accés al lloc de treball, en la promoció professional, en les contractacions i en els sous. A partir dels plans també es treballarà la perspectiva de gènere des de la docència i la recerca, i s'aplicaran, en algunes universitats on encara no es fa, normes d'estil per utilitzar un llenguatge no sexista, tant en les comunicacions internes com en les externes. A nivell pràctic, algunes d'aquestes mesures es podrien traduir, per exemple, en què no hi hagi hores lectives o reunions a partir de les 7 de la tarda, una major flexibilitat horària, que hi hagi paritat en els òrgans de govern; o aspectes més relacionats amb la docència, com per exemple, realitzar jornades i seminaris de formació específics sobre gènere i discriminació, crear pàgines web a les universitats on es centralitzi tota la informació de programes i polítiques de gènere i aprofitar els recursos d'Internet per crear un espai de difusió i d'intercanvi d'opinions i d'informacions.

Qüestió de prioritats?

Aquests són els primers passos per intentar assolir una major igualtat a les universitats. Però encara queda un llarg camí per recórrer i així ho creu Maria Jesús Izquierdo, responsable de l'Observatori per la Igualtat de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) qui considera: "La situació millorarà quan hi hagi renovació generacional perquè hi

FOTO: ESTHER SANROMA

Esther Giménez-Salinas, rectora de la Universitat Ramon Llull.

FOTO: ESTHER SANROMA

Mª Jesús Izquierdo, responsable de l'Observatori per la Igualtat de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Fer carrera acadèmica suposa una intensa dedicació que, sovint, no es pot compaginar amb la vida personal

FOTO: ESTHER SANROMÀ

Marisol Marquès, vicerectora de Relacions Institucionals i Promoció Territorial de la UPC.

ha més dones joves també al professorat. Que arribin a càrrecs directius, ja no m'atreveixo a dir-ho. A la carrera acadèmica és difícil saber si serà així". Segons Izquierdo, els motius pels quals les dones no ocupen més càrrecs de gestió són perquè aquests "requereixen un plus de dedicació, les dones després de treballar tenen més feina a casa, la carrera no és el centre de la seva vida". En la mateixa línia opina Marisol Marquès, vicerectora de Relacions Institucionals i Promoció Territorial de la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC): "Les dones tenen molts centres d'interès, no és el cas dels homes que tenen com a centre d'interès la feina. Cal fer actuacions que facin que això canviï i s'ha d'impulsar que les dones tinguin més opcions".

Intensa dedicació

Fer carrera acadèmica i estar al capdavant d'un lloc de responsabilitat a la universitat suposa, igual com en altres ocupacions professionals, una intensa dedicació que, sovint, no permet compaginar la feina amb la vida personal. Fer que això sigui possible, que les dones no hagin d'escollir entre la seva família i la seva carrera i que tinguin les mateixes oportunitats que els seus col·legues homes, és el repte que afronten ara les universitats que s'han posat a treballar per aplicar polítiques de gènere en el màxim d'àmbits possibles. Una de les vies, per a Imma Tubella, rectora de la UOC, és: "Canviar la nostra cultura de treball, no pot ser que per tenir un càrrec de responsabilitat hagi de patir el teu entorn. Tot es pot conciliar, això ho tenim clar les dones perquè estem acostumades a fer moltes tasques alhora". Tubella també posa de manifest les diferències en la forma de treballar i actuar: "Les dones estem menys preocupades en les lluites pel poder

i no volem sacrificar parcel·les personals: els homes lluiten pel poder, s'imposen, i nosaltres decidim les coses per consens, de forma col·legiada, escoltem i dialoguem més".

Més investigadores, una altra fita a assolir

Dins del món acadèmic, la investigació és una tasca que requereix de molta dedicació, moltes hores de feina dins i fora del lloc de treball. És un àmbit competitiu al que moltes dones acaben renunciant pels mateixos motius pels quals no assolixen llocs directius o càtedres: les dificultats afegides per ser dona que, en la majoria dels casos, vol dir assumir les tasques domèstiques i familiars. Anna Maria Geli, rectora de la Universitat de Girona (UG) coincideix a descriure els motius pels quals la presència de les dones és inferior: per una banda, "l'històric, la incorporació més tardana al món del treball i, per tant, arriben més tard també als càrrecs; la conciliació entre família i feina no ha estat fàcil i les dones tradicionalment s'han encarregat de tot" i, per altra banda, "la tasca acadèmica requereix molta atenció, és molt competitiva i suposa assumir molta responsabilitat". Tot i així, considera que "la situació anirà canviant, anem cap a un major equilibri". La rectora de la Universitat de Vic (UV), Assumpta Fargas considera que "tot i que ara poden començar a haver-hi canvis, hi ha molta feina a fer, s'han d'aplicar mesures de conciliació perquè encara hi ha moltes dificultats, no estem en igualtat de condicions".

Dins de l'àmbit de la recerca universitària hi ha discriminacions més subtils i no tot passa per l'opció individual d'algunes dones de renunciar-hi si la situació familiar i la laboral no es poden combinar. Caldria saber a quantes do-

Imma Tubella, rectora de la Universitat Oberta de Catalunya.

Els Plans d'Igualtat permeten visualitzar la posició que ocupen les dones a les universitats i la responsabilitat que tenen

nes se'ls aproven projectes de recerca, quina subvenció se'ls dóna, quins criteris s'apliquen i un cop dins del món de la investigació qui dirigeix els projectes. En aquest sentit, els Plans d'Igualtat haurien de reflectir aquestes dades. Maria Jesús Izquierdo, de l'Observatori per la Igualtat de la UAB, explica que "les dones fan recerca, hi ha més o menys igualtat, però publiquen menys i no són les investigadores principals, a més, els projectes presentats per homes estan més dotats econòmicament". En la mateixa línia, la vicerectora de la UPC, Marisol Marquès afirma que "la investigació són moltes hores, liderar un projecte també i és un esforç complementari. Aquí no tenim gaires dones directores de departament que és on es fomenta la investigació". Marquès també posa de manifest: "En les comissions on es decideix quins projectes es doten, hi ha una majoria d'homes. Això anirà canviant, però cal que hi hagi la implicació de tots".

Un repte i una necessitat social

Però mentre això no sigui una tasca que s'assumeixi com a un repte i una necessitat social, per tal que els òrgans de decisió estiguin representats de forma equilibrada per homes i dones, aquelles professionals que decideixin tirar endavant una carrera acadèmica i una família continuaran sent heroïnes, que hauran d'anar deixant aspiracions personals pel camí, perquè l'èxit professional passa sovint per la renúncia personal. I, de fet, la majoria així ho reconeix.

Esther Giménez-Salinas, rectora de la URL, amb quatre fills, admet: "Has de renunciar a moltes coses i al temps personal. Amb els meus nens petits jo tot això no ho hagués pogut fer. És molt dur deixar la família per treballar, però aquesta és una tasca de dues persones". Giménez-Salinas va ser la tercera rectora d'Espanya i actualment forma part del Comitè Permanent de la Conferència de Rectors de les Universitats d'Espanya, integrada per dues dones més i 4 homes.

Imma Tubella, rectora de la UOC, reivindica la importància de la vida familiar i assegura que "el temps i la vida fora de

la feina és molt important: cuidar a la família, no és un càstig. A mi m'encanta cuidar i estar amb els meus fills. No cal abandonar el ser persona i el teu entorn pel fet d'acceptar un càrrec de responsabilitat".

Una argumentació amb la qual gairebé tothom hi estaria d'acord: poder realitzar-se en els dos àmbits, el personal i el laboral. Però la realitat no és aquesta i la qüestió és per què les dones que volen fer carrera i assumir responsabilitats dins de l'àmbit professional hi troben tantes dificultats? L'aplicació de mesures d'igualtat a les universitats, un dels centres amb poder de canvi de la nostra societat i amb una base majoritària de dones, hauria de suposar l'inici d'un canvi per millorar la situació. —

Anna Maria Geli, rectora de la Universitat de Girona.

Els càrrecs en xifres: les dones a les universitats catalanes

	UB	UAB	UPC	UPF	UG	URV	UdL	URL	UV	UOC	UIC	UAO*
Rectorats	38,4%	32,2%	35,7%	20%	33,3%	39%	33,3%	50%	25%	35,4%	25%	
Deganes i directores d'escola	35%	23,5%	26,6%	7,6%	36,1%	36,4%	28,5%	19%	28,5%	50%	28,5%	
Caps de departament	23,8%	31,6%	2,5%	12,5%	28,5%	39%	24%	-	25%	50%	25%	
catedràtiques	20%	22%	4,5%	13,3%	33,3%	19,1%	14%	17,1%	-	-	-	

Blanca Palmada, Comissionada per a Universitats i Recerca

“Una acadèmica
a la política”

FOTO: ESTHER SANROMÀ

Des de desembre de 2006, Blanca Palmada és la Comissionada per a Universitats i Recerca de la Generalitat de Catalunya. El Comissionat és un càrrec que ja havia existit en temps de CiU i que, a falta d'una conselleria exclusiva, el Govern d'Entesa va voler recuperar per diferenciar l'àrea d'Universitats de la resta. Així, mentre a les àrees de Comerç i Turisme, d'una banda, i d'Indústria i Empresa, de l'altra, se'ls va assignar una Secretaria General, Universitats es va dotar d'aquest altre format, que té un rang superior.

No va ser casualitat que el conseller Huguet es fixés en Palmada per ocupar el càrrec de Comissionada. Si fem un cop d'ull al seu currículum, veiem que aquesta banyolina de 44 anys té una gran experiència dins l'àmbit universitari, tant en el camp de la docència com en el de la gestió. Professora de Filologia Catalana a la Universitat de Girona durant molts anys, l'actual Comissionada per a Universitats i Recerca va ser directora del Departament de Filologia i Filosofia de la UdG (1993-1996) i vicerectora de docència d'aquesta Universitat (2002-2005). Militant d'Esquerra i des de fa uns quants anys membre de l'executiva regional del partit a la

demarcació de Girona, quan va deixar la vicerectoria Palmada va pensar en dedicar més temps a la política. “En els plans inicials la meua activitat s'havia de desenvolupar a nivell municipal, però la configuració acordada del govern em va conduir finalment al càrrec que ara ocupo”, explica la Comissionada. I afegeix: “És un món que no m'és estrany, estic convençuda que és estratègic i m'il·lusiona tirar endavant la política del govern perquè la veig encertada i la comparteixo”.

En franca minoria als càrrecs

Per desgràcia, les dones que ocupen càrrecs de responsabilitat dins l'àmbit universitari són encara minoria en comparació amb els homes. No li preguntarem a Blanca Palmada com s'ho ha manegat ella per arribar a ser Comissionada ni les renúncies que ha fet o deixat de fer per fer-ho possible. El que no ens podem estar de demanar-li, però, és l'opinió que li mereix aquesta situació. Per què encara tan poques dones, doncs? Ella ho té molt clar: “La igualtat d'oportunitats no és un fet ara mateix, perquè en general la llibertat que té una dona a l'hora d'acceptar un càrrec està limitada per un conjunt massa pesant

d'obligacions i circumstàncies que acaben portant moltes dones a dir que no. Si dius que sí, arrossegues els remordiments de no atendre prou bé els teus, i has de posar molta energia i imaginació per fer lligar els compromisos que et surten de totes bandes”.

Fet el diagnòstic, toca parlar de solucions. “La solució no és simple, però la tindrem més a la vora si hi ha més dones que s'hi apunten”, assegura Palmada. I afegeix: “Si fóssim més, els horaris serien de veritat els que ens convenen i les maneres de treballar també s'ajustarien més als nostres interessos”. En aquest sentit, és molt interessant la reflexió que fa a continuació. Diu la Comissionada: “De moment és clau que no enganyem a ningú. Aquest món no s'adiu amb el ritme que ja portem totes abans d'assumir noves responsabilitats, i qui s'hi posi ha de saber que es complica la vida. Tot i això, o justament per això, l'experiència és interessant perquè és nova i trencadora. Tenim l'oportunitat d'aportar mirades i llenguatges que són nous, i això convé a les dones, als homes i a la política”. ■

Sandra Balagué

Científiques en els mitjans de comunicació, **a debat**

La taula rodona Científiques en els mitjans de comunicació, organitzada junt amb l'Associació Catalana de Comunicació Científica, va posar el punt i final als actes de celebració del 15è aniversari de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya. Cristina Ribas, biòloga i periodista, va presentar i moderar aquesta taula rodona, que comptava amb la presència d'Anna Veiga, directora del Banc de Cèl·lules Mare del Centre de Medicina Regenerativa de Barcelona; Gemma Revuelta, sotsdirectora de l'Observatori de la Comunicació Científica de la UPF; Mary Nash, catedràtica d'Història Contemporània de la UB i Lluís Reales, periodista científic. Les ponents i el ponent van protagonitzar un intens debat sobre la situació de les dones científiques en general i també en relació als mitjans de comunicació.

Per **Maria José Cantón**

Cristina Ribas va fer referència, en la seva introducció, al simposi sobre dones de ciència que va tenir lloc l'any 1994 perquè ja en aquell moment es van plantejar línies de debat entorn a les científiques que avui segueixen obertes: la invisibilitat de les dones de ciència, aspectes més filosòfics com la qüestió de si la ciència és neutra o no, o si les dones investiguen de la mateixa manera que els homes; o l'equivalència en l'àmbit científic de la posició de les dones a la societat en general –quantes dones hi ha amb alts càrrecs a laboratoris científics, quantes vocacions científiques hi ha entre les noies, etc. El resultat d'aquestes reflexions continua mostrant que la igualtat d'oportunitats encara és molt lluny.

Desequilibri de gènere a les ciències

Per aquesta raó, Mary Nash va recórrer a la visió de la situació que ha fet pública una institució de la rellevància de la Comissió Europea. La Comissió proposa la necessitat que es produeixi un "canvi de paràmetre". Nash ho explica: "Des de la Comissió Europea s'està dient que existeix un gran desequilibri de gènere a les ciències, però el més interessant és que s'està plantejant des de la Comissió que

el futur de la Unió Europea pel que fa al desenvolupament sostenible i a una economia basada en el coneixement no serà factible si no hi ha una major integració de dones investigadores". L'any 2006, només el 29% dels investigadors europeus eren dones; com indica Mary Nash, no s'arriba ni a la massa crítica necessària.

La doctora Nash va assenyalar a més que "aquest canvi de paradigma que propugna de forma tan contundent la Comissió Europea costarà més d'assumir des d'aquí". La historiadora advoca per fer referència a un dels màxims organismes europeus per tal "de convèncer i forçar les institucions polítiques, acadèmiques, etc., que vagin fent seu aquest canvi de paradigma, en el sentit d'assolir l'equitat de gènere i sobretot perquè es tracta d'un factor de progrés i de desenvolupament sostenible per a la pròpia Europa".

Poca presència d'expertes als mitjans

Les dades que va aportar Gemma Revuelta reforcen aquesta necessitat de científiques que ha despertat la preocupació de la Comissió Europea. Revuelta va presentar alguns resultats de l'Informe Quiral, recerca que elabora

FOTO: ESTHER SANROMÀ

Gemma Revuelta és llicenciada en Medicina per la Universitat de Barcelona i Màster en Comunicació científica per la Universitat Pompeu Fabra. Treballa com a Professora associada dels Estudis de Periodisme de la UPF; i és també sotsdirectora de l'Observatori de Comunicació Científica i directora de Cultura Científica de l'ICUB.

Mary Nash és Catedràtica d'Història Contemporània a la Universitat de Barcelona i directora del Grup de Recerca Consolidat: Multiculturalisme i Gènere. La doctora Nash és pionera en els estudis de les dones, especialista en història de les dones, moviments socials i diversitat cultural. Va ser la fundadora de la Asociación Española de Investigación en la Historia de Mujeres.

Anna Veiga és doctora en Ciències Biològiques i especialista en Reproducció Assistida Humana. És Directora del Banc de Línies Cel·lulars del Centre de Medicina Regenerativa de Barcelona des del maig de l'any 2005. És també Directora científica del Servei de Medicina de la Reproducció de l'Institut Universitari Dexeus i, a més, és Professora associada de la Facultat de Ciències Experimentals i de la Salut de la Universitat Pompeu Fabra.

Lluís Reales és periodista científic. És director de la revista *Medi Ambient, Tecnologia i Cultura* i també director del programa de Barcelona TV *Einstein a la platja*. A més, és professor Periodisme científic a la Facultat de Ciències de la Informació de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Cristina Ribas és llicenciada en Biologia per la Universitat de Barcelona i en Periodisme per la Universitat Pompeu Fabra; és consultora en comunicació científica i tecnologia i vicepresidenta de l'Associació Catalana de Comunicació Científica.

l'Observatori de Comunicació Científica de la UPF i que fa el seguiment diari dels temes de biomedicina als cinc diaris de major difusió a Espanya. Les dades corresponents al període 1997-2001 revelen que pel que fa a les fonts d'informació citades pels periodistes, el 18% eren dones i el 81% d'homes. Gemma Revuelta destaca la contradicció que això constitueix, ja que la proporció de dones en l'àmbit de la Medicina i la Biologia és molt alta: "Potser hi ha menys dones gerents d'hospitals o catedràtiques, però sí que hi ha moltes dones especialistes i expertes que podrien ser consultades com a font d'informació".

La poca presència de les dones científiques als mitjans de comunicació també queda recollida a l'estudi de tres diaris espanyols fet per un grup de recerca en temes de gènere de la Universitat d'Alacant. Gemma Revuelta remarca que els i les professionals de la comunicació prefereixen com a fonts d'informació a polítics i que les dones apareixen majoritàriament com a pacients i, segon lloc, com a polítiques. El debat va posar de manifest com els mitjans prefereixen enfocar i tenir com a interlocutors les cúpules jeràrquiques. Gemma Revuelta va assenyalar que en el cas de la informació científica moltes vegades explica un tema "potser la persona que té més poder sobre la seva gestió, però no qui en sap més amb el perjudici que això comporta".

Els mecanismes de subalternitat

Per a la doctora Nash, aquesta situació de les dones a la ciència i de la representació que en fan els mitjans de comunicació té molt a veure amb "les representacions culturals de les dones i el seu rol social creat al començament de la Modernitat, al segle XIX, que és un llegat que encara té un gran pes; condiciona opcions, reconeixement i sortides professionals". Nash reconeix que estem en una etapa de desaparició de les pràctiques directes de discriminació, però argumenta que "hi ha mecanismes culturals molt més difícils de detectar, molt més ocults i molt més difícils de combatre o de posar en evidència".

Per a Mary Nash hi ha una qüestió fonamental: "L'exclusió de les dones de la raó, encara que fos en èpoques ja llunyanes, és un element que ha influït enormement". Nash va assenyalar que les ciències van ser realment el paradigma de la Modernitat i va remarcar: "El problema és que no es reconeixien les dones com a persones capaces per entrar en aquest univers i per tant no podien ser generadores del coneixement científic. Cal trencar amb aquest estereotip que ha tingut un impacte molt important i que molt sovint ni tan sols n'hem estat conscients."

Nash parla dels "estereotips com a mecanismes de subalternitat"; es refereix als arquetips tradicionals: la idea de la domesticitat, la definició de les dones com a mares i esposes; la dona que s'associa amb la naturalesa i no amb la raó. Tot això impedeix o obstaculitza la presència de les dones no només a l'àmbit de la ciència, sinó també a d'altres àmbits professionals. Davant aquest arquetip femení, Nash presenta el masculí, "basat en la raó, la capacitat

FOTO: ESTHER SANROMÀ

Ponents de la taula rodona que es va celebrar al Col·legi de Periodistes.

intel·lectual... i sobretot, ell és qui domina el coneixement científic. Per tant, les dones havien de lluitar per entrar en aquest coneixement. Tenim unes lògiques i un imaginari col·lectiu que fa que hi hagi una visió molt negativa de la capacitat de les dones per exercir les ciències.”

L'excepció que confirma la regla

Mary Nash parla també de l'estereotip que es va crear al segle XIX: “La dona científica es masculinitza, perd part dels seus atributs femenins, es torna lletja”. Nash destaca la idea que “des de la representació cultural popular les dones són *outsiders*, no formen part de les ciències, no formen part d'aquest món que ha de treballar des del coneixement”. Nash creu que el llegat cultural del segle XIX continua present als nostres dies.

Mercè Palljà, presidenta de l'Associació de Comunicació Científica de Catalunya, present a la sala, es va referir a l'experiència de Marie Curie i també de Rosalind Franklin, i va explicar les dificultats socials en què es van trobar les dues científiques, la primera tot i obtenir dos premis Nobel i la segona en no obtenir-lo, malgrat haver contribuït al descobriment de l'ADN.

Dins aquest escenari, el cas de la doctora Anna Veiga és excepcional, i únic al nostre país. La doctora Veiga es va trobar de sobte presentant als mitjans de comunicació la primera nena proveta d'Espanya, la Victoria Ana, nascuda l'any 1984. Va ser el resultat visible de la recerca en reproducció assistida i va suposar tot un boom mediàtic, recorda una de les seves protagonistes. Els mitjans de comunicació es van trobar amb una científica dona i, a més, jove, que explicava unes tècniques molt noves, molt desconegudes en aquells moments i que pertanyen a un àmbit que sempre ha cridat l'atenció, el de la fecundació *in vitro*, puntualitza Veiga. L'experta en tècniques de reproducció assistida assenyala que en aquells anys, ni ella ni els companys tenien experiència en transmetre els seus coneixements a la societat, “ni

tampoc hi havia periodistes que sabessin explicar-ho perquè en aquell moment era un tema molt desconegut”. Però reconeix que la relació amb els mitjans va ser molt bona i afirma: “Tot va transcórrer d'una manera molt natural. Hi va haver una col·laboració molt bona entre científics i periodistes: trencant tabús, intentant desmuntar alguns arguments que no se sostenien per enlloc, eliminant idees negatives sobre aquestes tècniques”. Fins i tot, Anna Veiga està convençuda que el fet que una dona jove expliqués aquestes qüestions va ser positiu: “Des dels mitjans de comunicació no va ser vist de forma negativa, sinó que potser encara cridava més l'atenció. No em vaig trobar en una posició de desavantatge, sinó d'igualtat”.

Segons la doctora Veiga, la situació ha canviat radicalment: “En aquest moment tenim la sort de tenir periodistes científics d'un nivell boníssim que saben transmetre perfectament el que els científics els expliquen. És un vehicle imprescindible perquè hi hagi aquesta relació entre els que fem ciència i la societat que ha de rebre aquesta informació”.

Científiques com a font d'informació

Bona prova que la seva experiència és excepcional és la dificultat que per als periodistes suposa trobar i accedir a científiques expertes en temes concrets. Lluís Reales va posar de manifest aquest problema reconeixent que són dones només el 25% de científics que han passat pel plató del programa *Einstein a la platja* en sis anys d'emissió. La revelació de Reales va ser contundent i molt significativa: “Sempre que parles amb un científic et recomana un altre científic. Mai recomanen una científica”. A més, un problema afegit és que les dones científiques tenen moltes més reticències a aparèixer per televisió. Reales va assenyalar que aquestes reticències a vegades es converteixen en negativa a aparèixer als mitjans. La directora de la revista de divulgació de la natura *Nat*, Ma Josep Picó, present entre el públic assis-

FOTO: ESTHER SANROMÀ

tent a l'acte, va insistir en la importància d'aquesta dificultat de trobar científiques i va afegir: "Als temes de biodiversitat, cal buscar les expertes".

Elvira Altés i Marta Corcoy, ambdues presents entre el públic, van explicar que aquest problema és comú a la majoria de disciplines: els mitjans de comunicació no citen dones expertes com a fonts d'informació. Davant aquesta situació, l'Institut Català de les Dones i l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya fa un any que treballen en l'elaboració d'un Cercador d'expertes, que es presentarà molt properament. Marta Corcoy va puntualitzar que ja s'ha arribat als 510 currículums introduïts al cercador, classificats per especialitats i que, a més, ja es pot consultar al web www.cercadorexperteres.cat. Es pretén arribar fins els 1.000 currículums d'expertes en tots els àmbits perquè els i les periodistes puguin tenir-les en compte com a font d'informació habitual i donar visibilitat a les seves aportacions.

FOTO: ESTHER SANROMÀ

Ciència i mitjans: una relació conflictiva?

D'altra banda, el director d'*Einstein a la platja* va assenyalar que les dones sí es mostren disposades a col·laborar amb els mitjans de comunicació, quan es tracta d'explicar l'experiència pròpia. Són reaccions relacionades amb les conseqüències del llegat cultural que explicava Mary Nash, però la historiadora també va assenyalar: "Estem encara dins una cultura acadèmica i universitària quasi decimonònica, amb una visió negativa del científic, i més de la científica, que va als mitjans a transmetre el seu coneixement. No està ben considerada entre la comunitat científica la persona que tingui gran projecció pública, encara que faci molt bé la seva feina".

Anna Veiga, en canvi, forma part dels científics i científiques convençuts que la seva feina, els seus avenços i descobriments s'han de comunicar al conjunt de la societat: "Fer ciència i no explicar-la, que no arribi a la societat seria un desastre; necessitem els carrils dels mitjans de comunicació perquè la societat participi del que estem fent i és feina de totes dues bandes". Si en el cas de la ciència no ho fan més dones és, segons Veiga, perquè encara no n'hi ha suficients. Està convençuda, però, que aquesta situació s'equilibrarà i els mitjans de comunicació aniran a buscar expertes igual que experts.

Mary Nash va ser més reivindicativa i va parlar de la necessitat de promoure les representacions culturals positives de les dones i va afirmar: "En aquest sentit els mitjans de comunicació han de jugar un paper important, tant per trencar amb la invisibilització com, sobretot, per afavorir el reconeixement. Hi ha d'haver molta més difusió". Lluís Reales va estar d'acord amb la doctora Nash en la necessitat de reescriure la història de la ciència amb una mirada diferent per recuperar les figures femenines, però aportant també el context social i econòmic que van viure. ■

Només Madame Curie?

Per **Cristina Ribas**

En la majoria d'enquestes que fan universitats o governs sobre percepció pública de la ciència se sol incloure una pregunta que demana el nom del científic o científica més famós que es recordi. La resposta, amb variables més o menys locals, dóna poques sorpreses arreu del món. La majoria de les persones entrevistades esmenten Albert Einstein, potser el científic més popular de tots els temps. Si ens fixem només en les dones citades però, la guanyadora absoluta és Madame Curie, personatge comparable a l'anterior si bé representa una excepció dins de la complicada i polièdrica relació entre la ciència i el gènere femení. M'explicaré. Albert Einstein es considera un geni, i és el més citat de llarg, però a les llistes, a més d'ell, sempre surten altres noms d'homes investigadors, com ara Fleming, Newton, i altres com Ramon y Cajal, en el cas espanyol, o Joan Oró, a Catalunya. De dones, Madame Curie és gairebé la única científica que apareix sempre.

La aclaparadora invisibilitat de les dones científiques i la excepcionalitat del cas Curie. Això és. Ambdues coses representen un problema. Són desencoratjadores per a la dedicació de les dones a la activitat científica, ja sigui per la manca de referents o justament per tot el contrari: Marie Curie, la única persona que té dos premis Nobel –en un guardó que han guanyat 34 dones en tota la història des de 1901, només 12 d'elles en disciplines científiques–, que ha estat considerada sempre dins la genialitat més excepcional en un moment en el que les dones no ho tenien gens fàcil. La figura de Curie és desalentadora per inabastable...qui pot arribar a ser una heroïna com ella?

Si analitzem una mica més a fons el coneixement de les dones investigadores veurem que l'interès per les vides personals augmenta quan alguna dona arriba prou lluny per ser notícia. La investigadora Dorothy Nelkin (*La Ciència en el escaparate*, Madrid, Fundesco, 1990) va analitzar el tractament de les –poques– dones científiques guardonades amb el Nobel a la premsa nord-americana i es va adonar que la seva vida privada era un dels grans atractius, més que no pas

la seva feina, a diferència dels homes Nobel. En aquest cas, la conclusió a la que s'arribava era que eren capaces de treballar 24 hores al dia i fer-ho tot gairebé perfecte. Això quan s'intenta enaltir-les perquè malauradament també es dóna el cas contrari. Madame Curie va haver de suportar que la seva vida personal –les relacions amb un home quan ja era vídua de Pierre Curie– qüestionessin la seva vàlua com a investigadora i hi havia, fins i tot, qui li demanava que rebutgés el Nobel de Química per aquest motiu!

Es tendeix a pensar que aquestes actituds són característiques de temps passats però darrerament hi ha rebrots de misogínia declarada. Un exemple recent és el de l'exrector de Harvard, Larry Summers, que va renunciar finalment al càrrec el 2006, un any després de dir que el cervell masculí està més capacitat per a la ciència que el femení.

La historiadora Drew Gilpin Faust, que el va substituir, va matisar en la roda de premsa on s'anunciava el seu càrrec: "No soc la rectora dona de Harvard, soc *la rectora* de Harvard". Però també podem citar al professor Susumo Tonegawa eminent immunòleg i neurobiòleg, premi Nobel el 1987, que va ser acusat fa un any de sexista per 11 dels seus col·legues al MIT en rebutjar a la Doctora Alla Karpova, a qui ja s'havia decidit contractar, amb l'argument que no era benvinguda perquè competiria directament amb ell. L'escàndol, àmpliament recollit pels mitjans, com la revista *Science*, el va portar al cessament com a cap de departament. El president del Centre Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) espanyol, Carlos Martínez li acaba de concedir aquest octubre la medalla d'or de la institució. ■

Les dones Nobel:

http://nobelprize.org/nobel_prizes/lists/women.html

Taula de presentació de l'audiovisual sobre les periodistes de la transició, a càrrec de les alumnes de la Facultat de Ciències de la Comunicació, UAB.

FOTO: J. LÓPEZ

El passat 28 de setembre l'ADPC va organitzar les Jornades de Debat Professional *Passat, present i futur de les dones periodistes* dins del programa d'actes de commemoració dels 15 anys del naixement de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya, amb una llarga trajectòria d'iniciatives amb la voluntat de reivindicar els drets de les professionals als mitjans de comunicació. A les jornades es va parlar tant del passat de les dones periodistes, amb la presentació del llibre d'Elvira Altés *Les periodistes del temps de la República* i la projecció d'un documental sobre les periodistes a la Transició, com del present i el futur, amb la lúcida ponència de Lucia Martínez Odriozola, presidenta de l'Associació de Periodistes Bascos i les intervencions de les participants a la taula rodona sobre els reptes de les dones periodistes

Ningú millor per trencar el gel i fer una radiografia de la situació de les dones a la professió periodística que Lucia Odriozola, que, a més de comptar amb una dilatada experiència periodística i de la seva feina com a professora a la Universitat del País Basc, és una assídua als fòrums de la professió i una activa militant pels drets de les dones, actualment des de la seva implicació a la Xarxa Internacional de Periodistes amb Visió de Gènere. Odriozola es va mostrar bastant optimista amb la situació de les periodistes, tot declarant-se com a "possibilista"; tanmateix, va ser molt crítica amb les condicions de treball dels i les periodistes, que, amb les recents transformacions tecnològiques, treballem més hores que mai i a més fan "multi-tasca", tot escrivint per a diversos suports al mateix temps. Per altra banda, la ponent es va mostrar convençuda de què el mite de les dones que no s'adapten a les noves tecnologies és completament fals: "No conec cap dona periodista que no s'hagi adaptat als canvis tecnològics, i en canvi, sí que conec a alguns homes que hi són molt reacs". Segons la veterana periodista, actualment al País Basc hi ha un 50% de dones als mitjans i aquest número anirà augmentant, donat l'alt número de dones estudiant a les Facultats de Comunicació. També va ressaltar com als Gabinetes de Comunicació hi ha una majoria aclaparadora de dones, els quals no permeten

gaire protagonisme. Odriozola va acabar dient que cada cop es dona informació més igualitària als mitjans, tot i que encara es produeixen situacions anòmales, com el fet que no es vegin dones periodistes de més de 50 anys treballant o que les condicions laborals vagin empitjorant a mida que s'incorporen més dones a la professió. "En el futur la professió estarà en mans de les dones, com ara ho està la medicina o l'educació", va sentenciar després d'haver-se guanyat la complicitat del públic assistent, entre els quals hi havia moltes estudiantants.

La situació: continguts, promoció i estabilitat laboral

La taula de professional va revelar, per contra, un panorama més negatiu de la situació de les periodistes; per començar, la periodista Carme Freixa no es va mostrar gaire esperançada amb la feminització de la professió: "Està comprovat que quan una professió es feminitza baixa de nivell i la gran tropa de treballadores de base estan encara més explotades que anteriorment". Freixa també va explicar com els homes encara guarden parcel·les de poder als mitjans, com ara a les seccions de política, a les que no tenen accés les dones. Elena Tarifa, responsable de la Secretaria de la Dona del Sindicat de Periodistes, va denunciar que, tot i el creixent augment de dones a la

FOTO: FLAR-AMERICH

Presentació del llibre *Les periodistes en el temps de la república*.

professió, aquestes encara cobren menys que els seus companys homes, fins a un 26% menys i més de la meitat de les col·laboradores perceben un salari inferior als 1.500 €. La responsable del SPC va reclamar una regulació urgent de la professió periodística per tal de poder resoldre aquestes desigualtats per després cridar l'atenció sobre la conciliació de la vida professional i personal, que afecta d'una manera especial a les periodistes, amb uns horaris interminables i amb unes rutines de treball molt masculinitzades.

Per la seva banda, Karma Peiró, una de les pioneres del periodisme digital al nostre país que actualment treballa a *La Vanguardia digital*, es va mostrar optimista amb les possibilitats que el periodisme digital ofereix a les dones i va subratllar que amb el boom dels mitjans digitals moltes dones van accedir a llocs de responsabilitat d'aquests mitjans, tot i que darrerament estan sent substituïdes per homes. Isabel Bosch, veterana periodista esportiva a TV3, es va mostrar bastant pessimista tenint en compte el balanç de la situació de les dones als mitjans des que ella va entrar fa 30 anys; segons Bosch, les coses no han canviat gaire, ja que, a seccions com les d'esport, encara hi ha poca presència de dones: "En aquestes professionals encara no se les permet retransmetre un partit de futbol o ser columnistes d'opinió sobre esports"; Bosch considera que la informació esportiva és més sexista que abans. De fet, i segons la moderadora, "la mirada de la informació continua sent sexista i encara s'han de trencar les regles del joc patriarcal i masculines; els homes continuen mantenint el control dels fils als mitjans". Tot plegat una visió no gaire optimista per a les dones periodistes.

Professionals d'abans i d'ara

Aquest diagnòstic, va quedar alleugerit amb la presentació del documental realitzat per un grup de joves estudiants de comunicació de l'Autònoma, *L'esclat violeta: d'observadores a protagonistes*. En aquest original documental, les joves reporteresses Isabel Ocaña, Natalia Rivero, Elma Vila, Irene Santamira, Elena de Diego i Laura Pous, sota la coordinació de les professores de la UAB Maite Soto i Elvira Altés, entrevisten a destacades periodistes catalanes que van ser alhora observadores i protagonistes de la transició democràtica al nostre país i dels canvis que s'anaven produint en la situació de les periodistes i de les dones en general. El documental va ser rebut de forma entusiasta tant pels i les joves assistents, en la seva majoria estudiants, com per les veteranes de la professió, tot mostrant que hi queda racó per a la esperança en el relleu de les reivindicacions de les dones.

I si el documental va despertar entusiasme pel futur, la presentació del llibre *Les periodistes en el temps de la República*, d'Elvira Altés, ens va portar cap al passat per fer-nos adonar del gran treball que van dur a terme les dones periodistes ja fa més de 80 anys. L'autora ens va desvelar que els anys 30 van representar un moment molt dinàmic per a la premsa al nostre país, ja que contínuament sorgien noves capçaleres i aquesta situació, juntament amb el fet de que cada cop més dones començaven a sortir a l'àmbit públic, va fer aparèixer una gran pluralitat de veus de dones als mitjans. Algunes hi escrivien de manera habitual, com és el cas de les 11 considerades com a periodistes professionals per l'autora, i d'altres hi col·laboraven de manera més puntual, com les 55 dones més que són citades per l'autora en un llibre que dóna testimoni de les no prou ben reconegudes aportacions d'aquestes pioneres del periodisme al nostre país. ■

FOTO: J. LÓPEZ

Taula de debat *Els reptes del present*, amb Isabel Bosh, Carme Freixa, Elena Tarifa i Karma Peiró.

Beijing espera la selecció femenina de bàsquet

Les subcampiones europees de bàsquet lluiten a l'ombra per una plaça en els Jocs Olímpics de 2008

Per **Sílvia Majó**

Queda poc menys d'un any pels Jocs Olímpics de Beijing 2008 i la selecció femenina de bàsquet, guanyadora de la medalla de plata del darrer Europeu a Itàlia, ja ha demostrat el que és capaç de fer en la màxima competició esportiva. El segon lloc del podi europeu, el passat setembre, no va assegurar la plaça per la cita xinesa, però va servir per encarar amb més optimisme els propers campionats Preolímpics.

El botxí va ser el mateix: Rússia. També ho van ser la importància del campionat i l'esforç, la il·lusió i la tenacitat invertides. El que és indubtable és la qualitat de les jugadores de la selecció femenina de bàsquet. Durant el campionat europeu, el combinat espanyol, que no va perdre cap partit, es va enfrontar finalment al rival més dur, Rússia, i va quedar a només sis punts del primer lloc del podi. La medalla de plata aconseguida era la tercera consecutiva en un torneig d'aquestes característiques i la quarta de l'equip sènior. La més emblemàtica va ser l'or aconseguida a Perú, al Campionat d'Europa Sènior d'Itàlia a l'any 1993.

Però, malgrat que el metall sempre soni a gran triomf, les jugadores de la selecció espanyola de bàsquet van rebre amb plors i tristesa la segona posició de l'europeu del passat octubre. Aquesta classificació significava postergar el passaport directe pels Jocs Olímpics de Pequín. I per tant, caldrà jugar el Preolímpic que reserva les cinc places restants després de la classificació d'Estats Units, Austràlia, Nova Zelanda i Rússia. Tot i això, el resultat final va posar de relleu que el nivell esportiu de l'absoluta és molt més elevat del que alguns podien pensar. En iniciar el campionat, des de la Federació s'assegurava que quedar entre les cinc

FOTO: FIBA EUROPE / Castoria

Darrer partit disputat durant l'Europeu de Bàsquet Femení a Itàlia, la Final Espanya a Rússia l'1 d'octubre de 2007.

“Any rere any, tenim jugadores amb un millor físic. Això es tradueix en una tècnica més acurada” Sílvia Font

primeres seria ja un gran triomf. Les jugadores no només van quedar les segones millors, sinó que l'aler Amaya Valdemoro va ser reconeguda com la millor del campionat. La baixa de Marta Fernández, lesionada després de jugar amb les Lakers femenines a la lliga WNBA, no va ser un obstacle per a què les membres de la selecció demostrassin el seu gran potencial en el darrer europeu.

Les pedreres al poder

Els darrers resultats han posat també de relleu una generació de jugadores que mereixen ocupar els primers llocs de l'elit mundial del bàsquet. Manolo Coloma va ser el tècnic que va tenir l'honor d'estrenar el palmarès espanyol en els Europeus Femenins de bàsquet, amb l'or de Perugia. Des de llavors, els èxits del bàsquet femení s'han mantingut fins avui. Per a Coloma, darrera d'aquestes medalles “hi ha el treball de molts entrenadors i altres persones que ningú recorda, però que van començar a construir els fonaments de la selecció als anys 70”. Aquest tècnic sosté que el triomf de l'absoluta “té molt mèrit”, tot i que es lamenta que ha estat difícil conèixer els resultats dels partits a través dels mitjans de comunicació. En aquest sentit, Betty Cebrián, exjugadora i membre del gabinet tècnic de la Federació Espanyola de Bàsquet, subratlla que el bàsquet femení està al capdavant de les diferents disciplines esportives a nivell de resultats. “Les institucions i especialment el Consejo Superior del Deporte, haurien d'impulsar el patrocini de les empreses a l'esport femení. Per exemple, amb un tracte fiscal més atractiu”, proposa la tècnica de la Federació espanyola.

Gràcies a aquest alt nivell esportiu aconseguit per les jugadores de bàsquet de l'Estat, el passat estiu va estar farcit de magnífics resultats esportius. De fet, en els tres darrers anys, les jugadores de les categories cadet i júnior han estat presents en les sis finals que s'han disputat amb el resultat de quatre medalles d'or i dues de plata. La temporada de vacances va començar amb la quarta medalla consecutiva en la categoria U18. Aquest excel·lent equip de la generació del 89 no va poder revalidar el títol de campiones de l'europeu de Tenerife del 2006, però va aconseguir la medalla de plata. Un guardó que se suma als tres ors que ja tenien com a cadets i júnior.

Sens dubte, va ser la selecció femenina U20 la que va fer un millor resultat entre tots els campionats de bàsquet disputats pels equips espanyols. Malgrat que el triomf no s'hagi donat a conèixer com es mereixia, la sub-20 va guanyar l'única medalla d'or que pot comptar enguany la Federació Espanyola, en l'europeu de bàsquet de Bulgària. Era la primera vegada que Espanya pujava al podi en aquesta categoria i ho feia a més, a l'esglaió més alt. Mentrestant, l'equip masculí de la mateixa divisió va aconseguir la medalla de plata. A l'europeu de Letònia, a més, la selecció sub-16 va fer-se amb el segon lloc davant de França.

Sílvia Font, exentrenadora del UB Barça i responsable també del programa de detecció de joves talents pel bàs-

Medaller espanyol de Bàsquet 2007		
Categoria		Medalla
Sub-18	Femenina	Plata
Sub-20	Masculina	Plata
Sub-20	Femenina	Or
Sub-16	Masculina	Plata
Sub-16	Femenina	Plata
Sub-15	Masculina	Plata
Sènior	Masculina	Plata
Sènior	Femenina	Plata

quet, ha pogut constatar en la seva feina diària aquest imparable ascens de la qualitat de les jugadores del país: “Any rere any, tenim jugadores amb un millor físic. Això es tradueix en una tècnica més acurada”. Ara, tant Font com totes les membres de la comunitat femenina del bàsquet tenen les seves mirades posades en el Preolímpic. Aquest decisiu torneig, que s'ha de disputar la primera setmana de juny en una seu encara per determinar, posarà en joc un total de 12 equips que lluitaran pels cinc passaports cap a Beijing.

La repercussió als mitjans de comunicació

El seguiment mediàtic de l'Europeu de Bàsquet femení jugat a Chieta (Itàlia), el passat octubre, no va tenir res a veure amb la cobertura realitzada durant la versió masculina d'aquest torneig. Mentre que durant el campionat masculí de bàsquet, disputat a Madrid al mes de setembre, van córrer rius de tinta i les acreditacions de periodistes van superar de llarg el miler, les informacions

FOTO: FIBA EUROPE / Castoria

Jugadores i equip tècnic de l'Europeu de Bàsquet Femení a Itàlia, la Final Espanya-Rússia.

“Perquè es parli d'esport femení, només val guanyar.
Tot i això, el triomf serà flor d'un dia”
Betty Cebrián

FOTO: FIBA EUROPE/ Castoria

sobre l'evolució de l'europèu femení semblaven víctimes de la censura més hostil.

Ni tan sols la consecució de la segona posició i, per tant, de la medalla de plata, va servir per ocupar un lloc prioritari en els espais esportius dels mitjans de comunicació. Segons dades de la Federació Espanyola de Bàsquet, només sis periodistes de l'Estat es van acreditar per seguir el torneig des d'Itàlia, la majoria dels quals hi van anar a títol personal i com afeccionats. En total, el comitè organitzador de l'Eurobasket Women va acreditar 300 periodistes vinguts d'arreu del món. Molts d'ells van cobrir només els darrers partits de la competició.

Els suplementos dels dilluns que resumien la jornada esportiva d'aquell cap de setmana, en el que la selecció espanyola de bàsquet va guanyar la seva quarta medalla consecutiva en un europeu, no van valorar en cap cas la fita històrica d'aquestes jugadores que es van enfrontar al rival més dur de la competició. La majoria de diaris, tan nacionals com estatals, situaven en les darreres pàgines de les seccions d'esports titulars com: “Las noies també són de plata” o “Espanya acaricia l'or”. Mentrestant, les primeres pàgines eren ocupades, és clar, pels resultats de la jornada lliguera i per les possibilitats del pilot Fernando Alonso per fer-se amb el mundial, davant del seu company d'escuderia, Lewis Hamilton. Dels diaris generalistes, *El Mundo* i l'*ABC* van fer el tractament més ampli de l'Europeu Femení de Bàsquet, tot i que no van desplaçar periodistes a la ciutat italiana de Chiete. L'*ABC*, va destacar per ser l'únic que va dedicar una doble pàgina a la medalla de plata de l'equip dirigit pel seleccionador Evaristo Pérez.

Els mitjans audiovisuals tampoc van fer una excepció en la seva tradicional cobertura informativa dels esports. No obstant, la Sexta, que ha fet del bàsquet una de les seves

grans apostes de la graella, va retransmetre en directe el partit de la final i TV2 la semifinal, contra Bielorrússia. Les xifres d'audiència posen de relleu un escàs seguiment dels dos encontres. Malgrat que, en el cas de la final, l'horari de retransmissió –un diumenge a dos quarts de vuit de la tarda– era dels més adequats per fer seure davant de la petita pantalla un gran nombre d'espectadors.

La tirania de les audiències

Mentre que la final masculina de l'Eurobàsquet va ser el partit de bàsquet més vist en la història de l'Estat, amb més de cinc milions d'espectadors i una quota de pantalla del 31,3%, la final femenina del torneig només va assolir

FOTO: FIBA EUROPE/ Castoria

La jugadora Amaya Valdemoro, al final del partit amb Rússia, va plorar desconsoladament per haver perdut la possibilitat de guanyar la medalla d'or.

el 6,3%, equivalent a 747.000 espectadors. Fins i tot, el partit de futbol disputat aquella tarda, pel Sevilla i el Deportivo de A Coruña, va aconseguir un percentatge major de *share*, 10,3% i per tant més d'un milió d'espectadors. Aquell mateix dia, la sèrie *Escenas de Matrimonio*, de Telecinco, va fer-se amb el minut d'or de la jornada, amb més de cinc milions d'espectadors.

Malgrat tot però, per Betty Cebrián, "l'alta popularitat aconseguida en els darrers mesos, per la selecció masculina ha beneficiat el combinat femení". Per a Cebrián, una de les dues primeres jugadores de l'NBA femenina, l'escassa atenció dels mitjans confirma que "aquest és un Estat de tradició masculista i futbolera" i afegeix: "Perquè es parli d'esport femení, només val guanyar. Tot i això, el triomf serà flor d'un dia". Les paraules d'aquesta exjugadora prenen encara més força, si és té en compte la seva llarga trajectòria esportiva. Amb 252 partits, és qui més cites internacionals ha tingut amb la selecció Espanyola de Bàsquet. Es va retirar al 2005, després de guanyar la lliga espanyola amb el desaparegut UB-Barça i ha guanyat tres, de les quatre medalles que té la selecció. Avui la seva opinió es fonamenta en les innumerables situacions de desigualtat de tracte que ha viscut al llarg dels anys dedicats al bàsquet en actiu. "La discriminació es pot palpar en qualsevol aspecte del món de l'esport. Per exemple, en l'elecció dels hotels de concentració, els horaris de competició o les equipacions masculines per les jugadores. De tots, els que m'han enfurismat més, han estat l'emissió d'una final en diferit tres hores més tard o l'eliminació de la graella televisiva d'un partit femení, per donar-ne un de rugby de la lliga anglesa. Això frustra moltíssim! Però cal valorar-ho fredament i no plorar, si no treballar i avançar", assegura Cebrián. Per a aquesta esportista, membre també de la *Woman Comision* de la FIBA (*International Basketball Federation*) i de la *FIBA World*, per tenir el reconeixement mediàtic que el bàsquet es mereix, cal fer una tasca que va més enllà dels èxits: "S'ha de disposar d'infraestructures i els clubs han de ser més professionals i per tant, tenir més personal per a la gestió. Però, sobretot, cal canviar les lleis on es planteja la discriminació de gènere i involucrar a més estaments en aquesta qüestió".

L'exentrenadora de l'UB Barça, Sílvia Font, va més enllà en les recomanacions per fomentar l'atenció dels mitjans i assegura que "caldría exigir-los unes emissions mínimes, com es fa amb altres continguts". Font, que ha dedicat tota una vida al bàsquet femení, mira ara amb cert malestar els resultats de la seva lluita pel reconeixement d'aquest esport: "Vaig experimentar en pròpia pell el fet que costa molt construir i molt poc enderrocar". Unes paraules que fan referència a la desaparició de l'equip de bàsquet femení del FC Barcelona, l'UB Barça. Aquest equip que va fer néixer la il·lusió de moltes jugadores, gràcies a la plataforma de promoció que ofería el club blaugrana, va desaparèixer la temporada passada per motius econòmics, segons la directiva de l'entitat. Tot i això, Font posa en dubte aquest argument i sosté: "Mai se sabrà del cert el que va passar. Estic segura que no va ser només una qüestió de diners". ■

Foto: FIBA/EUROPE/ Castoria

La jugadora Amaya Valdemoro, escollida millor jugadora del Torneig.

Jugadores pioneres

La temporada 1968-69 va ser la primera en la que es van poder veure equips femenins de bàsquet. Segons els registres de la Federació Espanyola de Bàsquet, tot fa pensar que la selecció espanyola femenina va néixer l'any 69 en motiu d'un partit oficial contra Cuba disputat a Madrid. Tot i que el resultat aconseguí per aquelles pioneres no va ser gens favorable, 50 a 70.

Pel que fa a la història, la selecció masculina porta un gran avantatge respecte a la femenina. El combinat d'homes va sorgir l'any 1934, i el primer europeu es va disputar al 1935, amb la consecució d'una medalla de plata. L'inici de la Guerra Civil, i la cruenta postguerra van paraitzar les competicions fins a l'any 1943.

La innovació al servei de la creació d'empreses

Projecte Delta Emprèn

El 30 de novembre es presenten els resultats del projecte Delta Emprèn, cofinançat pel Fons Social Europeu–Iniciativa Equal. Un programa que es va posar en marxa l'any 2005 per promoure la creació d'empreses a la comarca del Baix Llobregat. Una de les característiques específiques de Delta Emprèn és que es va plantejar per beneficiar als col·lectius amb especials dificultats d'inserció laboral, com és ara, les dones, les persones en situació d'atur de llarga durada, joves, més grans de 50 anys i la població immigrant.

Per **Maria José Cantón**

Úrsula Moreno tenia tan clar que havia de muntar una gelateria que només li faltava una petita empenta. Es va convèncer del tot el dia que va intentar prendre un gelat a Viladecans; s'imaginava un lloc on seure tranquil·lament i gaudir de la seva copa de gelat. I això és el que ella ofereix, un local acollidor, amb terrassa a l'estiu, que proporciona servei a taula i una variada oferta de copes de gelat. Per satisfer a una clientela més àmplia, el *Sol y Luna* també és cafeteria. La seva experiència com a comercial i com a dependenta, la seguretat total en sí mateixa i el seu tarannà jovial i optimista aporten al *Sol y Luna* un valor afegit tan important com intangible.

Úrsula Moreno va trobar el suport final per transformar la seva idea en realitat al projecte Delta Emprèn, que acompanya l'emprenedor o emprenedora durant tot el camí que va des d'una idea de negoci inicial fins a la constitució de l'empresa. Això és el que els tècnics del projecte anomenen Acompanyament. Idoia Espuña, tècnica de Delta Emprèn a l'Ajuntament del Prat i responsable de la Comissió d'Acompanyament, assenyala que "al llarg d'aquest procés, a través d'un sistema de gerències assistides, s'acompanya l'emprenedor o emprenedora durant la maduració de la seva idea empresarial, a l'hora d'elaborar el pla d'empresa i en la fase de posada en marxa del negoci". Espuña reconeix que en aquest procés hi ha qui ho ha seguit fins al final, però també hi ha molta gent que ho ha començat, però "s'ha quedat pel camí per diversos motius".

Acompanyar l'experiència

José Adán, jove empresari de Gavà, menor de 25 anys quan va començar el projecte, creu que l'acompanyament ha estat molt positiu: "T'ajuden amb tot allò sobre el què tu no tens ni idea, t'expliquen, per exemple, com emplenar papers per a la Generalitat, formularis... És molt útil. La diferència entre fer-ho tu sol i comptar amb aquesta ajuda és molt gran". José

Adán, titulat en Realització d'audiovisuals i multimèdia per la Universitat de Girona, va buscar feina a diversos estudis de disseny, però va trobar massa inconvenients: "Demaven experiència i jo m'acabava de titular, demaven idiomes, etc., i, en canvi, oferien sous d'uns 800 euros". Va decidir crear *Ideadores*, el seu estudi de disseny gràfic, de webs i publicitat, que va començar a funcionar el novembre de 2006. La inversió va haver de ser bastant gran, perquè havia de comprar ordinadors potents, impressores a 8 tintes, càmeres digitals, escàners... Adán reconeix que els primers mesos van ser difícils: "Costa molt trobar els primers clients, als primers mesos gairebé no hi ha beneficis, però si això ho has previst al pla d'empresa, no hi ha cap problema". Per Idoia Espuña, el pla d'empresa és l'element fonamental a

Socis del projecte

Delta emprèn està coordinat per l'Ajuntament de Viladecans, però també en formen part els Ajuntaments de Gavà, El Prat, Sant Boi i Castelldefels, a més de la Fundació Un Sol Món, de Caixa Catalunya; la Fundació Ciutat de Viladecans, Creu Roja de Castelldefels, l'Associació SURT per a la Inserció Sòcio Laboral de Dones i l'Associació de Dones Emprenedores i Empresàries (ADEE).

l'hora de posar en marxa una empresa viable i creu important i molt útil el fet que el projecte obligui l'emprenedor o emprenedora a preparar un exhaustiu pla d'empresa que els tècnics avaluen pas a pas.

L'ajut pel finançament

Sergio Robles i Juan Íñigo Sanvicente eren companys de feina i coneixien molt bé el seu sector. Tenien el projecte molt pensat i afirmen que el pla d'empresa els va ajudar a veure-ho tot globalment, cosa que els va motivar molt, recorda Robles. Ambdós són mecànics de Sant Boi i han muntat un taller mòbil de reparacions de maquinària hidràulica *in situ*: Sergohidràulica. A més, ofereixen un servei de 24 hores. Robles el defineix com "un servei de reparacions d'urgència, servei que, a més, donen molt poques empreses a tot Catalunya". Els va tan bé que ja estan projectant l'ampliació amb una altra furgoneta-taller. Sergio Robles destaca l'ajuda rebuda pel que fa al finançament: "Gairebé abandonem per això, no sabíem qui ens donaria el préstec, però David Mesa va intervenir i es va solucionar". Mesa és el tècnic del projecte a Sant Boi i responsable de la Comissió de Formació, que destaca el gran esforç de captació de beneficiaris i beneficiàries, de tutorització, així com d'adaptació a les seves circumstàncies: canvis de calendari de cursos, d'horaris, oferta de servei de ludoteca perquè les dones amb criatures poguessin seguir la formació... El tècnic recorda: "Hem arribat a pagar el servei d'un espai perquè la dona pogués assistir al curs i fins i tot es va contractar un intèrpret per a una dona amb disminució sensorial". La finalitat dels cursos de formació és millorar les competències dels emprenedors i emprenedores. David Mesa explica que "en realitat es tracta d'un curs creat especialment per a aquest projecte; és un itinerari modular estàndard de 75 hores, igual per a cada municipi, que contempla tots els aspectes del procés de creació d'una empresa. S'ha impartit en diferents moments al llarg dels dos anys, a diferents horaris i als cinc municipis". Gairebé al final de tants esforços, David Mesa també declara satisfet: "La feina social que hi ha al darrera és molt maca, et motiva molt".

programa Delta Emprèn

Persones ateses	Més de 850
Persones formades	250
Empreses creades	45
Microcrèdits atorgats	13
Valor total dels microcrèdits	157.500 €

Més del 60% de persones usuàries són dones
30% de persones usuàries són persones immigrades

Els orígens de Delta Emprèn

Des de l'Ajuntament de Viladecans, entitat coordinadora del projecte, s'assenyala que Delta Emprèn és el resultat de la col·laboració anterior d'aquests cinc ajuntaments de la comarca del Baix Llobregat, que treballaven des de fa temps en temes de formació i igualtat d'oportunitats. Carmen Pérez Figueras, cap de projectes europeus, afegeix que "es tractava d'unir sinèrgies i a partir del que podia oferir la Iniciativa europea Equal i el que podia oferir cada ajuntament, crear una agència de desenvolupament –requisit de la Unió Europea– per fer realitat el projecte". Aquestes entitats aportaven una sèrie d'especificitats pròpies que marcarien el desenvolupament del projecte: la igualtat d'oportunitats, la formació, la incubadora virtual i la concessió de microcrèdits.

Responsables de les comissions de treball del projecte Delta emprèn.

Reunió de treball de les comissions.

Úrsula Moreno, mare de dos fills de 9 i 7 anys, és una de les dones emprenedores que van rebre el microcrèdit de la Fundació Un Sol Món, de Caixa Catalunya, amb qui es va arribar a un acord de col·laboració per a la concessió de 255.000 euros en microcrèdits d'un màxim de 15.000 euros cada un i amb condicions de devolució avantatjoses per als emprenedors i emprenedores de Delta Emprèn. La sòcia d'Úrsula Moreno, Eva Espinar, en va rebre un altre i així van poder obrir *Sol y Luna*. Més difícil ho van tenir Jordi del Toro i Marc Murillo per poder fer realitat els seus plans. Ells van haver de barallar-se amb els bancs, que no els escoltaven ni mostrant-los l'acreditació de viabilitat del seu projecte signada pels tècnics de Delta Emprèn. Al final ho han aconseguit i el setembre passat van obrir a Castelldefels les portes d'Electroutlet, una botiga d'electrodomèstics amb petits desperfectes i sense l'embalatge original. Jordi del Toro va créixer en una botiga d'electrodomèstics i, per tant, coneix el sector perfectament, a més de tenir contactes entre els proveïdors, serveis tècnics, etc. Marc Murillo és el seu amic de tota la vida. Tots dos van fer l'itinerari formatiu de Delta Emprèn, ahora que preparaven el seu pla d'empresa. Del Toro remarca la importància de conèixer la legislació que afecta el seu negoci i afegeix que els aspectes del màrqueting li van interessar molt. De fet, han tingut molt en compte la decoració del local, amb tons blaus, atractiva i moderna.

La innovació com a prioritat

Joies de disseny innovador, modern i fresc és el que ofereix Amèlia Ferrer a la seva botiga-taller del Prat, davant la desena de joieries tradicionals de la ciutat. Aquesta apassionada per la creació de joies va concebre un espai molt personal. Dividit en dues àrees separades per un gran vidre transparent, el local permet a la clientela d'observar les joies exposades, però també endinsar la mirada curiosa cap a l'interior del taller on poden trobar l'artista en plena creació. Diplomada en Joieria per l'Escola Massana de Barcelona, aquesta dona vital i optimista de 51 anys no havia pogut acomplir la il·lusió de tota la vida per motius familiars.

Llenguatge igualitari

La igualtat d'oportunitats i l'aplicació de la perspectiva de gènere en totes les accions del projecte han estat aspectes transversals del programa. Raquel Saco, tècnica responsable de la Comissió d'Igualtat d'Oportunitats, explica que un altre dels objectius de la seva comissió era elaborar un model d'igualtat d'oportunitats per aplicar a les petites i mitjanes empreses. Saco destaca la creació de l'Observatori d'Igualtat d'Oportunitats, que "va definir les pautes metodològiques per aplicar l'enfocament de gènere a totes les comissions de treball i va elaborar i editar un Manual de Llenguatge igualitari". Raquel Saco comenta que "l'enfocament de gènere és encara un tema nou i no existeixen dinàmiques per a la seva aplicació sistemàtica, ni l'hàbit de fer-ho".

A la botiga-taller d'Amèlia Ferrer, a més de les seves creacions en or i argent, es poden trobar peces d'altres joiers, així com demanar encàrrecs exclusius; aquesta creadora de bellesa també fa reparacions de joies. No totes les empreses impulsades pel programa Delta Emprèn aposten tan clarament per la innovació, però sí que ho fa el propi projecte. Entre els seus elements més innovadors es pot destacar la Incubadora Virtual d'Empreses.

La Incubadora és un espai virtual a Internet al qual s'hi pot accedir a través de <http://www.bitagora.es/>. El componen tres grans àrees, una dedicada als emprenedors i emprenedores, una altra a les empreses i un espai per a inversors. Alfons Muñoz, tècnic del projecte a Viladecans i responsable de la Comissió de la Incubadora, remarca el fet que es tracta de tres elements que fins ara no s'havien relacionat: "Nosaltres donem un servei integral mitjançant un suport *on line*". Muñoz explica que el perfil de persona emprenedora és molt heterogeni i aquest instrument permet flexibilitat i capacitat d'adaptació a les diverses situacions dels usuaris i usuàries.

Úrsula Moreno, una de les noves emprenedores del projecte.

L'espai per a persones emprenedores s'ha organitzat en una zona pública, on s'explica el concepte d'idea de negoci, com s'avalua una idea empresarial, com s'elabora un pla d'empresa, s'informa sobre els tràmits de constitució d'una empresa, ajuts al finançament i subvencions que es poden sol·licitar. Aquesta àrea més informativa, a la qual tothom té accés, es completa amb la zona privada, espai d'ús exclusiu d'un emprenedor o emprenedora concrets, on pot presentar la seva idea de negoci, el seu pla d'empresa, etc., per a què un tutor el valori i l'aconselli via *on line*.

L'Espai de les Idees també forma part de les propostes innovadores de Delta Emprèn i el trobem a la Incubadora. Raquel Mestre, tècnica del projecte a Castelldefels i responsable de la Comissió d'Innovació, remarca que "l'objectiu principal de l'Espai de les Idees és potenciar i difondre l'esperit emprenedor; s'anima a qui tingui una idea empresarial a què avalui la seva viabilitat".

Esperit emprenedor

Un altre element d'innovació és el fet d'anar a buscar persones amb esperit emprenedor per fer realitat la seva idea de negoci. Els tècnics i tècniques implicats a Delta Emprèn no només atenien qui estava interessat en aquest tipus de projecte, sinó que han fet també una recerca activa i captació de possibles emprenedors i emprenedores. Amb aquest objectiu es va posar en marxa una àmplia campanya de difusió del projecte als mitjans de comunicació de la comarca, els tècnics i les tècniques van visitar nombroses entitats socials i associacions amb relació amb els col·lectius a qui es dirigia el projecte, han fet entrevistes personals amb possibles emprenedors i emprenedores, etc. Carmen Pérez explica que es va plantejar una doble via de captació de beneficiaris i beneficiàries del projecte. Elena Casas, tècnica del projecte a Gavà i responsable de la Comissió de Difusió, destaca també la feina inicial per definir una campanya de comunicació global, "a la qual cada ajuntament després ha afegit la promoció de les seves activitats".

Per a la Cap del Departament de Projectes Europeus de l'Ajuntament de Viladecans, Carmen Pérez, l'experiència que

ara conclou ha estat molt positiva. Pérez declara que "els objectius fonamentals s'han complert al 100% i s'ha donat un pas endavant molt important pel que fa a la innovació amb noves tecnologies, com la incubadora d'empreses o l'experiència dels microcrèdits". Però Carmen Pérez no només remarca el valor de les noves tecnologies, sinó que destaca també la importància de la implicació de les persones: "Les eines que estem oferint són la innovació més el factor humà". La professionalitat, la implicació i l'esforç de les persones és el que ha permès que s'hagi pogut dur a terme una col·laboració entre administració pública i el sector privat amb tant d'èxit. Aquest és un dels aspectes del projecte que Carmen Pérez també destaca en la seva valoració global.■

Xarxa transnacional

Un altre aspecte important des de l'origen de Delta Emprèn va ser el seu vessant transnacional. D'acord amb la Iniciativa Equal i el Fons Social Europeu, Delta Emprèn comparteix la seva experiència amb d'altres municipis europeus amb l'objectiu d'enriquir-se mútuament. La xarxa transnacional, que es diu Entereuromed, està formada per cinc projectes Equal de diferents països:

1. Delta Emprèn - (Espanya)
2. Imprese Soiali per Lanciare l'Economia (I.S.O.L.E) - (Itàlia)
3. Food's Value - (Itàlia)
4. Non Governmental Perspective - (Grècia)
5. Post-Olympic Business Partnership - (Grècia)

Carmen Pérez, coordinadora del projecte, tot i reconèixer les dificultats de treballar amb socis transnacionals, està convençuda que l'experiència en aquests projectes internacionals confirma "la importància d'establir xarxes sòlides i complicitats amb les persones per tal de resoldre els problemes".

FOTO: ESTHER SANJOVA

Carmen Bustamante cantant lírica

“ El cant és un reflex de l'ànima, quant més lliure està, millor s'expressa ”

ENTREVISTA

La gent entesa del món de la lírica diu que sense passar per les lliçons de Carmen Bustamante mai s'arriba a cantar de veritat. Per això, per posseir una interessant discografia i per la seva llarga trajectòria en el món operístic mundial ha obtingut el premi l'Orfée d'Or que concedeix l'Academie National Française du Disque Lyrique, i el Premi Nacional del Disc 1988 del Ministeri de Cultura; l'any 1992 se li va atorgar la Creu de Sant Jordi. Ara acaba de rebre l'homenatge de l'Associació Catalana d'Intèrprets de Música Clàssica als seus 50 anys de trajectòria professional i per remenar les cireres en el camp de la docència.

> En quin moment es va despertar la seva vocació pel cant?

< És una cosa molt difícil d'explicar, però recordo que feien una pel·lícula que es deia *De Madrid al cielo* on hi actuava una cantant que es deia Ma Ángeles Morales, ni recordo l'edat que jo tenia, però em va agradar la forma com cantava i vaig pensar que m'agradaria cantar així. Aquella pel·lícula em va deixar un bon sabor i la sensació de què allò era el que jo podria fer. Era també l'època d'*El gran Caruso*, el moment en què en el cinema apareixien els grans cantants i com que m'agradava cantar sempre (tinc el record de cantar des de petita, cantar, el que fos), intuïa que podia arribar lluny. Després, una professora de l'escola, deuria veure que tenia una certa intuïció i em va començar a portar cançons: Rosor, l'Ave Maria de Gounod, etc. en què ella m'acompanyava. Realment, em va motivar a continuar i em va fer adonar de què podia cantar aquelles cançons.

> Els inicis van ser especialment durs?

< La veritat és que no. Primer, vaig estar al Conservatori. Allò va anar molt bé, fins que em vaig fer conscient de què no sabia res i, llavors, vaig haver de pensar en trobar una persona que m'ajudés a entendre la tècnica, en com

havia de procedir. Sempre he tingut molta intuïció, però de la intuïció no se'n viu, és un bon principi però no és un bon final. En aquell moment una professora, que es deia Galli Markoff, em va obrir una finestra i vaig poder veure l'horitzó i trobar el meu camí.

> Una vegada va triomfar, va notar alguna discriminació de gènere?

< La veritat és que mai. Jo tenia els meus plans, els homes els seus i sempre m'he sentit molt mimada.

> Amb quines òperes s'ha sentit més identificada, ja sigui per la música o pel personatge?

< Bé, per una raó concreta tinc un record molt bonic de *La Bohème*. Quan estava acabant la carrera, estudiava al Conservatori del Liceu, just en un final de curs es va muntar en el Teatre del Liceu el tercer acte d'aquesta òpera. No sé si això pot influir, però realment *La Bohème* m'entusiasma. Aquella va ser la meva primera sortida a escena, va ser el més important que havia fet a la meua vida i ha continuat sent molt important. Va ser el meu primer contacte amb el públic de veritat, una orquestra de veritat i un teatre de veritat.

> Quin teatre li ha deixat un record més màgic?

< Més que teatre, diria un país. Tant a Rússia com a la Xina m'he sentit tan ben acollida, tan entesa..., és el millor record.

> Aconsegueix conciliar la seva vida professional i la seva vida familiar? Li ha suposat moltes renúncies?

< Renúncies no, perquè tot m'ha agradat, però sí fer molts equilibris (riu). Tenir tres fills, aconseguir mantenir una certa harmonia a la llar, amb el meu marit que sempre ha estat una persona que m'ha ajudat en tot i que m'ha donat el seu suport constantment. Però, per una altra banda, he aportat la meua col·laboració no dedicant-me a fer de diva, i sí a fer de mare de família i de cantant, la qual cosa no és fàcil, però crec que ho he aconseguit.

> De quina manera va iniciar la seva trajectòria docent?

< En algun moment, vaig fer l'òpera *Tasarda*, i vaig entrar en contacte amb els del Teatre Lliure, especialment amb Fabià Puigserver. En aquell moment havia molta gent jove i van pensar que jo els podria ajudar per millorar la veu, per parlar. Allò em va fer gràcia, perquè sempre he sentit una vocació pedagògica, però era molt jove i encara no havia pensat en ensenyar a cantar. Educar a algú que el que volia era projectar bé el seu so no em feia sentir responsable de portar una veu al teatre, sinó que era una cosa en la qual jo podia ajudar i ajudava. Allò va ser continuat i així va ser com vaig començar.

> Què té la seva manera d'ensenyar que traspasa fronteres?

< Intento aconseguir que els deixebles coneguin la seva

veritat. Cantar és transmetre emocions i la tècnica és el mitjà per cantar de veritat. Qui ho fa ha tingut que recuperar la naturalitat perduda, que només es troba a través del coneixement d'un mateix. No es tracta només d'impostar la veu. No podem oblidar l'aspecte psicològic de l'ensenyament del cant, la tècnica no consisteix només en portar el so als ressonadors, també existeixen molts factors psicològics que poden impedir cantar de veritat. Durant la nostra vida, anem creant, sense adonar-nos-en, una sèrie de bloquejos amb els que ens acostumem a viure com a resposta o adaptació al mitjà. Alguna vegada hem escoltat l'expressió "cantar amb l'ànima". El cant és un reflex de l'ànima. Quan més lliure està, millor s'expressa.

> La docència en aquest camp és essencialment femenina?

< La docència és femenina perquè no hi ha homes en el cant, no per una altra raó. Hi ha molt pocs homes i hi ha moltíssimes dones i n'ignoro la raó. En el conservatori, hi ha una majoria de noies i igualment passa en els concursos.

> Ha estat vostè impulsora de les audicions d'òpera a la Universitat?

< Més que impulsora, és que quan portava molt poc temps en el Conservatori, el doctor Bricall es va posar en contacte amb Villanueva, el director d'aquell moment, i se'm va proposar muntar una òpera. Llavors comptava amb molt poca gent en el conservatori, però vaig pensar que era una oportunitat que no podíem deixar passar. En aquell moment havia un baríton i una soprano i vaig decidir fer *La serva padrona*, de Pergolesi. Aquella audició es va fer com a cirereta del pastís al final de curs de la Universitat i va tenir tant èxit que va continuar fins avui dia, i enguany celebrem el 20è aniversari.

> Amb quines dificultats s'enfronten les persones que comencen? Ara és més fàcil o difícil que abans?

< És diferent. Però potser és més difícil, perquè la gent està més preparada i són molts més. Resulta més selectiu.

> S'aventura amb un consell per a les futures dives?

< Treball, treball, treball i coneixement d'una mateixa.

> El fet de què en aquest homenatge s'hagi presentat un llibre sobre la seva vida, escrit pel seu germà i arquitecte Antonio Bustamante, ha provocat una especial emotivitat a aquest acte?

< Per a mi ha estat impressionant. No hauria esperat mai aquest homenatge ni tampoc tenir un llibre així, perquè el llibre està escrit amb tanta gràcia, tant *savoir faire*, que m'ha permès assabentar-me de coses que els altres veuen en mi. Ha estat molt emocionant, molt entranyable i m'ha arribat a l'ànima. ■

Cèlia Ribera

Parir a casa

Una opció lliure i responsable

Per **Mari Carmen Rodríguez Rivas***

Parir/néixer a la pròpia llar no hauria de ser una moda ni una imposició. És una opció que comporta una presa de decisió meditada, informada, planificada i responsable. Això també és vàlid per als professionals que volem treballar amb aquesta filosofia: donant espai i temps, cedint protagonisme, compartint el coneixement. Aquestes són variables molt preuades en aquesta societat actual poc donada a l'esforç i que és immadura, misògina i gelosa del seu temps d'oci.

És obvi que no totes les futures mares i les seves famílies, encara complint la condició indispensable d'un embaràs sa, se sentiran segures a les seves llars, fet pel qual aniran a l'hospital que hagin escollit o a l'hospital que li correspongui. Com ens veiem en el terreny de les decisions, estem parlant de llibertat i responsabilitat. Tampoc hem de deixar de banda el paper que juga la pàtria potestat en allò que afecta a com volem que els nostres fills i filles neixin, creixin, s'eduquin...

Per a les persones que opten per aquesta alternativa, hi ha molts avantatges: a casa, la dona compta amb la intimitat i la comoditat de l'entorn familiar, rodejada dels seus éssers més estimats, a la posició que ella elegeixi i amb la roba que consideri més còmode, res es fa sense el seu consentiment. Tot el procés del naixement flueix amb total normalitat, sense que els assistents intervinguin si no és absolutament necessari. Per altra banda, tant la mare com la criatura tenen assegurada la contínua assistència per part de la comadrona, així com l'assessorament de l'equip mèdic, el qual està disposat i localitzat per anar a la casa en qualsevol moment.

No hi ha dubte de què la decisió de parir a casa també té alguns desavantatges com, per exemple, la gran responsabilitat que ha d'assumir la dona sobre el seu estat de salut, tan físic com mental i espiritual. Això requereix la seva contínua participació en allò referent a l'acceptació de les conseqüències de les decisions preses. També s'ha de valorar que les complicacions que es puguin presentar no es poden atendre a casa i impliquen un trasllat a l'hospital. En aquest cas, com que ni les assegurances privades ni la Seguretat Social inclouen el part a casa, s'ha de recórrer a serveis sanitaris privats.

Finalment, vull assenyalar que parir a casa és una experiència extraordinària: es desenvolupa un gran vincle afectiu tant entre la criatura i la seva mare, així com entre ells dos i les persones que han estat a prop durant el naixement. ■

*Comadrona. Secretaria de l'Asociación Nacer en Casa. Associació membre de la Plataforma Pro-derechos del Nacimiento

O al quiròfan?

Il·lustració Nani

Tots els parts són naturals

Per Santiago Dexeus *

El títol és capciós i indueix cap a una determinada resposta: casa, doncs, qui desitja estar en un quiròfan quan l'altra opció és el confort de la llar? Però aquí no estem parlant d'aspectes més o menys lúdics, sinó de la seguretat de dos éssers: la mare i el fill. El meu pare va decidir no assistir a cap part més, a domicili, l'any 1935, després d'assistir impotent a la mort d'una veïna, la qual va patir una greu hemorràgia al llarg del seu part a casa, malgrat els esforços de la matrona que l'assistia i dels del meu pare que va ser cridat *in extremis*.

A la consulta prenatal, es poden diagnosticar patologies que desaconsellen totalment l'assistència domiciliària, però fins i tot així, en el moment de donar a llum poden presentar-se situacions inesperades que exigeixin una ràpida intervenció per salvaguardar els interessos de la mare o del fetus.

Durant els meus anys de resident a la Maternitat Provincial de Barcelona, la mortalitat materna es trobava al voltant de l'1 per mil gestants i la fetal era del 2 per cent. A l'actualitat, estem en 6 per cent mil dones i la fetal, incloent la primera setmana de vida, per sota del 1,8 per mil. Em sembla que aquestes xifres són el suficientment eloqüents per comprendre que el progrés de l'assistència al part ha estat espectacular i això no és obra de l'atzar, sinó de molts factors entre els que hem de destacar la monitorització del cor fetal i de les contraccions de l'úter matern i l'exacta aplicació de les mesures quirúrgiques, quan aquestes són necessàries. No s'ha de confondre al profà amb arguments empírics i de fort contingut emocional, però allunyats de la realitat quotidiana. L'anestèsia loco-regional (epidural), a petició de la mare, no només l'alleugerirà dels dolors del part, que la majoria de les parteres solen reclamar, sinó que facilitarà la dilatació i, per tant, constituirà un benefici per al fetus, a l'abreujar el part. Se sol dir que en els Països Baixos es dona a llum a domicili. Generalment, les polítiques sanitàries responen a criteris econòmics i si no fos aquest el motiu, no comparin un país de bicicletes i de fàcil accés als hospitals amb el trànsit infernal de les principals ciutats espanyoles. I l'argument del part natural no pot ser més buit... O no tots els parts són naturals? Encara no he vist néixer cap fetus al laboratori... Menys assistència i més naturalitat la trobaran al tercer món. Doncs bé, entre 600.000 i un milió de dones moren cada any durant el part en els països en vies de desenvolupament i per cada dona que mor en el part, trenta pateixen lesions importants. Pot dir-se que per a cada mort per asfíxia del nadó, es produeixen tres minusvàlues mentals. Es parla d'un augment de les cesàries i és maliciós que es vulgui atribuir a la comoditat del metge. El control correcte del cor fetal permet descobrir alteracions subtils que poden exigir una ràpida extracció per cesària.

Aquesta absurda competitivitat entre dues formes de parir no és real, doncs el bon treball del personal sanitari que assisteix a la partera només tindrà en compte els interessos de la futura mare i del fill... i no hi ha possibilitat de cap debat.

* Director de la Càtedra d'Investigació en Obstetrícia i Ginecologia.
Universitat Autònoma de Barcelona Institut - Universitari Dexeus

Accions i reflexions des dels municipis

La violència de gènere és ja la segona causa de mort intencionada a tot l'Estat Espanyol, superada només pel terrorisme. A Catalunya l'any 2006, segons dades del *Consejo General del Poder Judicial*, es van tramitar prop de 27.000 assumptes judicials procedents de denúncies de dones que han patit violència per part de la seves parelles o exparella. La violència ha causat una desena de víctimes mortals.

La transversalitat, una eina eficaç

Són moltes les persones, entitats i institucions compromeses en la lluita contra la violència masclista i així és manifesta en l'Acord Ciutadà per una Barcelona lliure de violència vers les dones. Amb l'impuls de polítiques per a la prevenció, detecció i eradicació de la violència, s'ha aconseguit visualitzar un fenomen fins fa poc ocult, fent-lo emergir d'una realitat familiar i privada a un context públic i social.

Assentades ara les bases i sense oblidar que cal reforçar les línies existents –les quals han demostrat ser prou efectives–, i consolidar els recursos humans i econòmics, hem de fer un pas més enllà i situar-nos en un escenari que trobi en la transversalitat una bona eina de treball. Entenem que l'estructura organitzativa clàssica no resol dues situacions prioritàries:

1.- L'aparició de demandes socials o polítiques que no depenen d'un únic servei

2.- La necessitat de tenir una visió integral de les persones

Un primer pas ha estat l'elaboració de protocols d'intervenció per a aquells serveis implicats en la detecció i/o intervenció amb les dones que han viscut o viuen violència (Punts d'Informació i Atenció a les Dones, Centres de Serveis Socials, Centre Municipal d'Urgències, Equip d'Atenció a la Dona i Recursos d'Acolliment).

Creiem que aquest enfocament, si es porta a terme de forma rigorosa i professional, es traduirà en respostes globals. I és l'administració local, per la seva proximitat i immediatesa envers la ciutadania, la que pot esdevenir pionera i configurar un espai adequat que permeti impulsar accions innovadores en aquest sentit. El Consistori reitera el seu ferm compromís per fer de Barcelona una ciutat lliure de violència, que garanteixi els recursos i l'atenció de qualitat arreu del territori, i que treballi per diversificar les respostes públiques d'atenció i prevenció de qualsevol tipus de violència que s'exerceixi contra les dones. ■

Elsa Blasco i Riera
Regidora de Dones i Joventut
Ajuntament de Barcelona

Circuit d'intervenció per fer front a les 300 denúncies per maltractament a Cornellà

Els circuits contra la violència vers les dones han estat i són un instrument important per lluitar contra aquesta xacra. A Cornellà, ja fa 12 anys que vàrem constituir el Consell de la Dona amb l'objectiu, entre d'altres, de donar prioritat a la lluita contra la violència vers les dones i des de l'any 2000 comptem amb un protocol d'actuació i un circuit d'intervenció, que dona resposta a totes les dones que sol·licitin ajuda i suport.

La comissió del circuit de violència programa reunions trimestrals per tal de posar-se al dia sobre el funcionament del circuit i perfeccionar aquelles actuacions que precisin millores, i compta amb les/els següents professionals:

- La Comissionada en Polítiques d'Igualtat, la tècnica de l'àrea de la Dona de l'Ajuntament i la regidora de Benestar Social
- L'assessora Jurídica del Centre d'Informació i Recursos per a les Dones
- El Cap dels Mossos d'Esquadra de Cornellà de Llobregat i el cap de la Policia Local
- La Coordinadora del Cap Salut Mental. Hospital Sant Joan de Deu
- El director SAP Baix Llobregat Centre. Institut Català de la Salut
- La Presidenta Federació d'Associacions de Veïns
- El Jutge Degà de Cornellà de Llobregat.
- Delegades dels Partits Polítics representats al Consell Municipal de la Dona.

Durant l'any 2006 des del circuit es van atendre més de 150 dones que sol·licitaven informació o altres aspectes relacionats amb la violència i segons dades del *Consejo General del Poder Judicial* van entrar als Jutjats, també l'any passat, més de 300 casos de dones de Cornellà que van denunciar ser víctimes de violència. Aquestes dades ens demostren que el circuit d'actuació en casos de violència de gènere és molt necessari per coordinar institucions i evitar a les dones els problemes derivats dels tràmits burocràtics que es desprenen d'aquest casos.

Es tracta de facilitar al màxim l'accés a tots aquells serveis que les dones requereixen i a l'hora fer un exercici de reflexió per part de l'administració per millorar i perfeccionar serveis, que són un dret per a la ciutadania. ■

Judith Ibáñez Vives
Comissionada en Polítiques d'Igualtat
Ajuntament de Cornellà de Llobregat

entorn la violència contra les dones

Aquest any 2007 les xifres continuen disparades a l'alça. Si bé augmenta la violència contra les dones, es perd la por a denunciar i creix la conscienciació del problema. Aplicar polítiques concretes per eradicar aquesta xacra és un dels objectius principals de totes les administracions, un objectiu al qual s'hi dediquen cada any més recursos

Dret a l'assistència social integral

La Regidoria de Polítiques de Gènere de l'Ajuntament de Terrassa promou polítiques actives contra la violència vers les dones.

Enguany, amb l'ajut del *Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales*, es duu a terme un projecte innovador que garanteix el "dret a l'assistència social integral a les dones víctimes de violència de gènere".

Entre totes aquestes actuacions, destaquen la validació a nivell espanyol d'un qüestionari de detecció de maltractament psicològic en dones que pateixen violència domèstica, coordinat per una psicòloga del servei d'assessorament psicològic de la Regidoria, amb la col·laboració de l'Hospital Clínic de Barcelona. Disposar d'aquest instrument permet avançar en la investigació dels orígens de la violència i en el seu impacte en la vida i en la salut de les dones, alhora que contribuir en la seva eliminació.

Un altre acció és potenciar l'assistència integral dels serveis de la Regidoria amb la creació i incorporació de la figura de la tutora d'acompanyament, una professional encarregada de vetllar i acompanyar aquelles dones i fills i/o filles que havent patint violència i davant les seves necessitats específiques, requereixen d'aquesta figura en tot el procés de recuperació.

I per tal de donar suport als i les professionals dels diversos àmbits (sanitari, jurídic, social, policia...) de la ciutat que treballen amb dones que es

troben en situació de violència s'ha elaborat un Pla de Formació, el qual, no només contempla la sensibilització i formació sinó que pretén crear espais de trobada a través de diversos tallers interdisciplinaris i interactius on posar en comú experiències, per aconseguir un millor grau de relació i coordinació entre els i les professionals que hi intervenen.

Aquestes iniciatives seran un pas endavant en aquest llarg camí que és la lluita contra la violència vers les dones. ■

Fabiola Gil

Regidora Polítiques de Gènere i Usos del Temps
Ajuntament de Terrassa

Lluita contra la discriminació

Les estratègies per eradicar la violència de gènere formen part de les agendes polítiques de les administracions

La violència masclista és l'expressió més dramàtica i colpidora de la discriminació per raó de gènere. És important que ho tinguem present quan interpretem el conjunt de dades que apareixen en els mitjans de comunicació sobre les dones víctimes de violència o que ens arriben d'organismes que treballen en aquest àmbit.

En aquest sentit, el partit judicial de Sant Boi que inclou els municipis de Sant Boi, Sant Climent, Santa Coloma de Cervelló i Torrelles, durant l'any 2006 va registrar un moviment d'assumptes en tràmit procedents de denúncies de dones per violència contra les seves parelles o exparelles de 320 casos i durant el primer semestre 2007 la xifra se situa en més de 150 casos, segons dades del Consejo General del Poder Judicial.

Si extrapolem aquestes dades a nivell de Catalunya tenim 27.000 casos durant l'any 2006 i i més de 14.000 el primer semestre 2007.

Igualment d'inquietants són el nombre d'ordres de protecció sol·licitades per les dones i en tràmit: 58 durant l'any 2006 i 28 el primer semestre 2007.

Fins que aquesta realitat de discriminació no la fem nostra, de tots i totes i ens corresponsabilitzem per donar-hi resposta no desapareixerà.

Amb un cert optimisme es constata com, després d'anys de lluita feminista, les agendes polítiques de les administracions inclouen ara línies d'actuació per contrarestar la violència que pateixen les dones. Les administracions locals han jugat un paper clau durant anys, també la de Sant Boi que ha estat referent, liderant la creació del circuit local d'atenció a les dones víctimes de la violència de gènere i d'altres actuacions significatives.

Recollint aquesta herència i amb un nou marc legal favorable, l'equip de govern manifesta la voluntat que les polítiques adreçades a aconseguir la igualtat de gènere i les dirigides a lluitar contra la violència masclista seran un dels centres neuràlgics del nou equip de govern municipal. ■

Lluïsa Moret

Tinenta d'alcalde de Benestar i Ciutadania
Regidora de Polítiques per a la Igualtat de gènere
Ajuntament de Sant Boi de Llobregat

Marxa ciutadana

per un futur millor

DISSENY: ANNA BASCU

El proper 25 de novembre, Dia Internacional per a l'eradicació de la Violència vers les Dones, és una cita obligada per tal d'intentar acabar amb aquesta xacra social que posa de manifest la desigualtat de gènere. A Cerdanyola del Vallès continuem sense aturar-nos en aquesta lluita contra la violència vers les dones.

La definició i organització del programa d'activitats per aquest mes de novembre s'ha fet a partir d'un treball transversal i conjunt entre la Regidoria de les Dones i Polítiques d'Igualtat i els dos grups de dones de la ciutat –Dones per la Igualtat i El Safareig–, i comptem també amb el suport de la Secretaria de la dona de CCOO del Vallès Occidental, de la Xarxa Interactiva Sociocultural –XISC– i de les regidories de Drets Civils, Cultura, Educació, Espais Públics, Esports i Seguretat Ciutadana.

Entre les activitats que tindran lloc al voltant del 25 de novembre, s'organitza un acte més participatiu, popular i adreçat al gran públic. Farem la *Primera Marxa contra la Violència de Gènere* a la ciutat. Amb aquesta iniciativa volem aconseguir que la ciutadania en general s'impliqui en la problemàtica de la violència de gènere, és a dir, que hi puguin participar dones i homes, nens i nenes, gent gran, etc. Pensem que aquesta manera de manifestar-nos pot ser positiva ja que caminarem plegats cap a un futur millor per a les dones.

Una vegada més diem, **NO** a la Violència de Gènere.

Rosa Vilaró i Saladelafont

*Regidora de les Dones i Polítiques d'Igualtat
Ajuntament de Cerdanyola del Vallès*

dones associació de dones periodistes

Punts de distribució

El Drac

Passeig del Blai, 61
17800 Olot
97 226 10 30

Llibreria Pròleg

Dageria, 13
08002 Barcelona
Telf i fax: 93 319 24 25
llibrieriaproleg@llibrieriaproleg.com

Llibreria Cap i Cua

Torrent de l'Olla, 99
08012 Barcelona
93 415 60 82

Kioskero

Facultat de Ciències de la Comunicació
08193 Bellaterra
93 581 20 70

Llibreria Viladrich

Despuig, 22
43500 Tortosa
97 744 12 32
97 751 03 01
llibreria@viladrich.com

Llibreria El Cau Ple de Lletres

Cremat, 15
08221 Terrassa
Tel. i Fax: 93 780 39 49

Llibreria Robafaves

Nou,9
08310 Mataró
93 790 55 82
fax 93 790 65 96
robafaves@robafaves.com

Llibreria Caselles

Major,46
25007 Lleida
97 324 23 46
caselles@lleida.com

Llibreria La Capona

Gasòmetre, 41
43001 Tarragona
97 724 12 33
lacapona@nil.fut.es

Llibreria Les Voltes

Plaça del Vi,2
17004 Girona
972 20 19 69

Llibreria /Papereria Kronos

Rambla, 209
Sabadell
93 726 56 11

Llibreria Paideia

Santiago Russinyol, 40
08190 St.Cugat del Vallès
93 674 03 14

Llibreria La Gralla

Plaça Cabrits,5
08400 Granollers
93 879 49 70

Llibreria Les Punxes

Rosselló, 260
08008 Barcelona
93 457 74 74

Quiosc Joan

Urgell-París
08036 Barcelona

La Central

Mallorca, 237
08008 Barcelona
93 487 50 18
informacio@lacentral.com

La Llibreria

Ciutadans, 15
17004 Girona
972 20 48 18

La lluita del Parlament Europeu contra la violència de gènere

Una de cada cinc dones a Europa és víctima de la violència domèstica i unes 800 moren cada any en mans del seu marit o exparella, segons diversos estudis realitzats. Maria Carlshamre, eurodiputada sueca liberal, explica que als 27 països membres de la Unió Europea hi ha entre cinc i deu milions de nens que “veuen i senten” maltractaments a casa seva i corren el risc de convertir-se en maltractadors a llarg termini.

El darrer pas de denúncia realitzat al Parlament Europeu va ser l'aprovació de l'informe sobre els femicidis a Mèxic i a Amèrica Central, presentat per l'eurodiputat Romeva.

La UE va abordar el problema de forma definitiva amb la posada en marxa el 1996 d'una campanya de tolerància zero contra la violència domèstica i la creació del programa Daphne el 1997. Per a l'eurodiputada socialista Maria Badia, les polítiques europees “s'han centrat especialment

“ Al Parlament Europeu, sempre hi hagut conscienciació sobre els drets de les dones, i per tant de la lluita contra la violència de gènere ” Raül Romeva

Aquesta xacra social, que no entén de nivell social o econòmic ni de geografia, s'ha tractat durant segles com un tema tabú. Ningú parlava d'ella, ningú reconeixia haver-la presenciada ni feia res per evitar-la. L'any 1995, la Quarta Conferència Mundial sobre la Dona va adoptar la Declaració de Beijing, que defineix aquesta violència com a “mal físic, sexual o psicològic” contra una dona.

Europa no ha estat impassible a l'hora de fer visible la violència domèstica. L'any 1986 el Parlament Europeu va aprovar una resolució sobre les agressions a dones on es recomanava als estats membres mesures legislatives, educatives i de dotació de recursos per fer front al problema. A aquesta resolució la van succeir una sobre pornografia el 1993 i una altra sobre el tràfic de persones el 1994.

Accions a favor de les dones

“Al Parlament Europeu, sempre hi hagut conscienciació sobre els drets de les dones, i per tant de la lluita contra la violència de gènere”, assegura l'eurodiputat Raül Romeva (Verds/Aliança Lliure Europea), que posa com exemple la creació de la comissió per als Drets de la Dona des de les primeres eleccions directes a l'Eurocambra (1979), i permanent des del 1984.

Romeva, vicepresident d'aquesta comissió, explica que s'ha vist “la necessitat de fer front a les causes d'aquesta violència, sobretot des de la dimensió cultural i educativa”. També s'ha constatat “la importància que té la independència econòmica de les dones perquè s'alliberin de la dependència respecte a les seves parelles i familiars” i observa “molts dèficits en el procés de denúncia i acompanyament de les víctimes”.

en conscienciar les víctimes i a les víctimes potencials de la importància de trencar el silenci i en criminalitzar els maltractadors”. Badia assegura que la Unió ha de seguir i accentuar “el paper de conscienciadora, donant suport als Estats, oferint bones pràctiques, dades i estudis comparables a nivell europeu”.

Programa Daphne

El programa Daphne busca prevenir i combatre la violència exercida sobre infants, adolescents i dones a través de la cooperació entre organismes públics i ONG. S'han fet 350 projectes i s'han destinat cada cop més recursos econòmics. El Daphne III, aprovat aquest maig passat, compta amb 116 milions fins el 2013.

L'any 2006, l'Eurocambra va aprovar l'informe de l'eurodiputada Maria Carlshamre, on es considera la violència de gènere com “una violació dels drets humans” i un “obstacle cabdal als esforços destinats a posar fi a les desigualtats entre homes i dones”.

El Parlament Europeu ha fet també actes de conscienciació del problema, com la campanya del llacet blanc el 1999 o el passi de la pel·lícula *Te doy mis ojos*, d'Iciar Bollain, a la seva seu d'Estrasburg el 2005 i ha instat a evitar imatges degradants de les dones en la publicitat. Va declarar el 1999 com a Any de la lluita contra la violència de gènere i ha demanat repetir aquesta reivindicació un any més.■

Núria Ferragutcasas
Esther Molas

Informació sobre activitats del Parlament Europeu:

www.europarl.es / www.europarl.eu.int

“ La UE ha d'accentuar el paper de conscienciadora, donant suport als Estats, oferint bones pràctiques, dades i estudis comparables a nivell europeu ” Maria Badia

25 empreses creades per dones amb la mentorització

Barcelona Activa, l'Agència de desenvolupament Local de l'Ajuntament de Barcelona, està duent a terme el programa Barcelona Emprèn en Igualtat, dirigit a persones amb especials dificultats: dones amb responsabilitats familiars, persones amb discapacitats, immigrades extracomunitàries i/o persones en risc d'exclusió social.

Seguint amb la sèrie d'articles que venim publicant sobre aquesta iniciativa, ara expliquem el cas de Rafaela Almeida, una dona brasilenya que ha aconseguit establir-se per compte propi a Barcelona amb l'ajut del programa, acollit a la iniciativa comunitària Equal.

Aquesta jove emprenedora de 27 anys, amb estudis de relacions públiques, publicitat i ciències de la comunicació, nascuda al Brasil i amb 10 anys de residència a Catalunya, ha creat l'empresa Blanz Marketing y Comunicació, un negoci innovador que ofereix als seus clients la possibilitat de donar-se a conèixer i promocionar els seus productes a través d'Internet. La seva especialitat, és el Màrqueting On-line. Després de prop més d'un any de funcionament, Almeida comenta amb orgull: "Ja tinc uns quants clients que operen a nivell internacional i que confien en mi l'estratègia de promoció dels seus productes via Internet." També realitza estudis, en funció del sector, a partir dels quals pot aconsellar a la seva clientela com posicionar-se millor a la Xarxa. Ara està treballant el sector dels geriàtrics i també intenta expandir-se al país veí, Portugal.

Una particularitat del programa és que tots i totes les participants, a més d'una formació en gestió empresarial d'alta

qualitat, són mentoritzades per part d'una persona o entitat experta que els ofereix la seva experiència i coneixements. En aquest cas la Rafaela ha estat mentoritzada per Víctor Torrents i Cèlia Rovira de la Cambra de Comerç de Barcelona. Ella està molt contenta del suport que rep dels seus mentors i del funcionament general del programa. En tot moment s'ha sentit recolzada i sempre que ha necessitat un assessorament en aspectes concrets, ha trobat la resposta per part de la Cambra de Comerç i els seus responsables.

Entrant en detall del seu funcionament, Víctor Torrents explica que "abans d'iniciar el programa es porta a terme un primer intercanvi d'impressions entre les persones mentores i les mentoritzades per conèixer a fons el projecte i elaborar una llista de perfils de contactes que puguin resultar d'interès per a la nova empresa".

Tant Víctor Torrents com Cèlia Rovira, veuen molt positiva la idea que estan duent a terme amb BCN Activa, ja que va totalment en la línia de l'entitat de fomentar l'esperit empresarial i respon als objectius de la Cambra pel que fa a la creació i suport d'iniciatives emprenedores. ■

M.C.

dones

Butlleta de Subscripció

- Em subscric a la revista *Dones* pels quatre números de l'any per l'import total de 10€
- M'interessa l'oferta especial dels primers 26 números de la revista *Dones* per un import de 52 € + despeses d'enviamnet
- Autoritzo a l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya perquè carregui al meu compte o llibreta l'import:

Nom _____

Cognoms _____

Adreça _____

Població Codi postal _____

Telèfon _____

Adreça electrònica _____

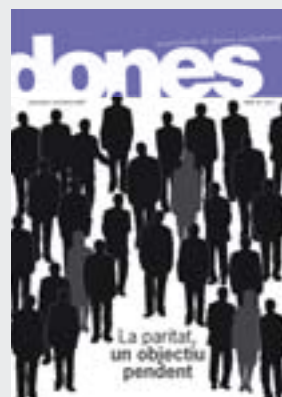
Forma de pagament mitjançant rebut domiciliat al meu compte

número _____

del banc o caixa _____

Associació de Dones Periodistes

Ens podeu tornar aquesta butlleta per correu postal, per fax al **93 317 83 86** o bé per correu electrònic: **adpc@adpc.cat**

Sara Berbel Sánchez, Directora General d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball

“El sostre de vidre no es veu, però existeix”

La conselleria de Treball s'ha reorganitzat. Fruit dels canvis, Sara Berbel és, des del seu nomenament el passat 18 de setembre, la nova directora general d'Igualtat d'Oportunitats en el Treball. Doctora en Psicologia, està especialitzada en formació i comunicació de gènere.

Per començar, Sara Berbel comenta una xifra que qualifica d'històrica: “El nivell d'ocupació de les dones és del 62% i la xifra d'atur és del 6,9%”. Al costat, cal posar la diferència salarial entre homes i dones que arriba al 30%. Una diferència que, en bona part, es deu a la concentració de les dones en determinades professions, relacionades amb les tasques domèstiques, lligades als serveis a la cura de les persones, a la neteja, a la sanitat, l'educació. Són, diu Berbel, “professions que tenen sous més baixos, més precarietat en els contractes i menys prestigi social”. És la segregació horitzontal; no hi ha gaires dones en les professions de més poder i nivell adquisitiu, com ara les tecnològiques o d'altres tipus: financeres, enginyeries, on també hi ha molt poques dones.

Un 6,6% de directives

Per completar la diagnosi del món del treball, a Catalunya, només un 6,6% de les dones són directives. I només un 6% de les dones cobren més que els seus companys. Si tenim en compte que la Unió Europea afirma que fins que un col·lectiu no té un 30% de representació, no influeix en la societat, les dones estem lluny de tenir incidència.

Amb totes aquestes dades a la mà, Berbel diu que “des del govern s'ha considerat necessari crear una direcció general d'igualtat d'oportunitats en el treball, per tractar d'arribar a unes veritables condicions dignes i de qualitat en els contractes de les dones”.

Nous usos del temps

Una de les línies de treball d'aquesta Direcció aposta per una nova organització del temps de treball. És a dir, reorganitzar la societat d'acord a uns horaris que siguin millors per a la vida, pel benestar de les persones. No és un tema qualsevol, perquè les dones, segons alguns estudis, pateixen de manera

elevada, fins a un 24%, riscos psicosocials, degut a la dificultat de compatibilitzar vida personal i laboral. “Un 24% vol dir una dona de cada quatre”, remarca Berbel, que explica que el risc més important és la depressió.

Impuls als plans d'igualtat

Com explicàvem al número anterior de dones, el Departament de Treball disposa de 800.000 euros per a subvencions per a les organitzacions que facin plans d'igualtat, una bona eina que cal reclamar en tota negociació col·lectiva. Uns plans que han de començar amb la diagnosi per saber què cal canviar. Després es treballen aspectes com la promoció, la formació, el salari, la conciliació de la vida personal i laboral i el llenguatge no sexista.

Al preguntar si hi ha estadístiques de la situació actual, Berbel explica que han analitzat més de 900 convenis col·lectius i d'aquests, “només un 1,5% preveuen mesures d'igualtat d'oportunitats”.

Un 4% als consells de direcció

En els consells de direcció de les grans empreses, les dones, “amb prou feines arriben a un 4%”. És, segons Berbel, “el sostre de vidre, una impossibilitat de les dones d'arribar a càrrecs de direcció, per un impediment que no es veu, però que existeix”.

Un estudi de l'Associació de Dones Empresàries d'Espanya, editat l'any passat, mostrava que el 40% dels llocs directius que s'havien ofert a dones, havien estat rebutjats. Berbel creu que aquest elevat nivell de renúncia no és una opció lliure, sinó la conseqüència del fet que les dones continuen sent les responsables màximes de la llar i de tot l'àmbit de cura i de les tasques domèstiques, cosa que les col·loca en una situació en què no poden mantenir aquesta responsabilitat i, al mateix temps, tenir disponibilitat horària total a les empreses. Un tema que passa per canviar la cultura presencial a les organitzacions, que s'ha demostrat poc productiva i resituar el rol d'homes i dones en la seva responsabilitat a la llar.■

Manolita Sanz

Posem de cara a la paret:

A càrrec de **La Cantant Calva**

- La **Fundació Catalana per la Recerca**
- Les **“cheerleaders”**
- **Ateneu Barcelonès**

La ciència és cosa d'homes

La ciència segueix sent cosa d'homes, o això deuen pensar els pròcers de la Fundació Catalana per a la Recerca i la Innovació (FCRI), una entitat sense afany de lucre (amb patrocini públic i privat) que té com a finalitat promoure un major reconeixement de la importància de la ciència. Segons les dades que presenten en la seva memòria d'activitats 2006. Tant els òrgans que regeixen l'entitat com el premi que concedeixen mantenen una preponderància gairebé provocadora de presència masculina. Aquí van les dades: el Patronat de la FCRI està format per 17 membres, tot homes; el Senat el formen 23 persones, totes elles del gènere masculí i la Comissió permanent la condueixen 8 membres (mai tan ben dit). És clar, amb aquesta regència aclaparadorament masculina no cal especular gaire per endevinar on han anat a parar els premis que ha concedit l'entitat en les seves XVIII edicions. Els 40.000 € del guardó s'han atorgat a 34 investigadors, o més ben dit a 33 i a una investigadora, Creu Casas i Sicart. Com en diuen d'això? Ah, sí, la guinda del pastís. ■

‘Cheerleaders’, llaminadures visuals?

La minsa, gairebé nul·la, visibilitat de la dona a l'esport no hi ha ni Llei Orgànica per a la Igualtat que ho aturi. Si ens atenem a la presència de l'esportista femenina als mitjans de comunicació, la dona no practica cap competició atlètica i la seva imatge es limita a la de comparsa de les activitats de l'home o a un objecte visual pel mascle que se la mira. De fet, si es comptabilitzen els minuts que les esportistes apareixen a les pantalles de televisió s'arribarà a la fàcil conclusió de què la presència femenina més habitual és la de les animadores, *cheerleaders*, aquelles joves de cos escultural que apareixen durant els temps morts i les mitges parts dels partits de bàsquet. Alguna persona hauria de plantejar-se, com ha fet l'actor Russell Crowe (*Gladiator*), que l'actuació d'aquestes noies com a *floreros* en moviment podria suposar una falta de respecte cap a la dona. L'actor neozelandès, poc després d'adquirir l'equip de rugbi *South Sydney Rabbitohs* va decidir suprimir l'actuació de les *cheerleaders*. “Vull que la dona se senti còmode presenciant els partits del meu equip”. Esperem que alguna persona de casa nostra prengui bona nota. ■

De la cultura, el 20%

La candidatura que ha guanyat les eleccions a l'Ateneu Barcelonès està formada per 15 persones, entre les quals només hi ha 3 dones, és a dir, un percentatge del 20%. Atès que parlem de cultura, territori on les dones tradicionalment hi tenen interessos i desenvolupen moltes iniciatives, diríem que a l'Ateneu s'han quedat molt lluny de la paritat, no senyor Bohigas? ■

GATA LINA & cia

Gemma

Mirar, mirar-se, ser mirades

El segle XXI comença, sens dubte, amb una posició de les dones molt diferent de com va ser en l'anterior segle, ja que assoleixen majors índexs de presència social. Actualment, les dones són presents, en major o menor mesura, en tots els àmbits de la nostra societat, malgrat que encara no de forma igual a tot el món.

El IX Premi de Fotografia Josep Maria Pérez Molinos, organitzat per CCOO del Barcelonès, ha volgut centrar-se en fotografies de dones de totes les edats que il·lustressin aquesta diversa i omnipresent imatge femenina al nostre entorn: a la feina, a la llar, al món intel·lectual, a l'esport, a l'oci, a la política, a la ciutat...

I aquest ha estat el resultat: mirades a dones, diferents visions de dones que denoten aquest paper d'engranatge entre la família i la societat, imprescindible per garantir el funcionament de les nostres ciutats. ■

Primer premi

Al Transiberià Toni Torné

El Transiberià, entre Moscou i Vladivostok, va parar a Ekaterinenbrug, on vaig veure aquesta polizona.

Accèssits

Cuidadores d'orfenat Marta Arribas

Unes voluntàries catalanes en un orfenat d'Hondures, on juguen amb criatures.

Superació Jorge Llorca

Fotografia feta el febrer de 2007 a la Mitja Marató de Barcelona a l'estació de França. Era l'única dona dels cinc participants en cadira de rodes. Vaig fer un *barrido* concentrant l'enfocament a la cara.

Ana, taxista amb molt 'glamur' Requena Lupe

Arribant a l'Hospital de Sant Joan de Deu a Esplugues de Llobregat.

Dones i treball Cristóbal Castro

Fotos realitzades durant els mesos de juliol i agost, a Terrassa.

Exposició Dones

Aquesta mostra es podrà visitar als locals de CCOO

Del 14 novembre a 5 desembre:

Via Laietana, 16 Barcelona

Del 17 desembre a 5 febrer:

Font i Escolà, 6-8 Badalona

Més informació:

Telèfon 93 481 28 03

<http://www.ccoo.cat/barcelones>

FOTO: ESTHER SANROMÀ

Sandra Bruna, agent literària.

El món del llibre es conjuga en femení

Un recorregut pels claroscurs d'una galàxia on les dones hi tenen un clar protagonisme: són lectores, escriptores, agents, editores i llibreteres, però encara els cal assolir alguns espais de normalitat en el debat i en la gestió

Segons l'informe d'hàbits de lectura i compra de llibres al 2006 a Espanya, de la Federació Espanyola del Gremi d'Editors, el 59,6% de les dones es consideren lectores, ja sigui habituals o esporàdiques, mentre que en els homes la xifra se situa al 51,4%. Aquests percentatges varien molt en funció de variables com l'edat, la formació o el poder adquisitiu. El pas següent seria veure què llegeixen aquestes dones. En valors absoluts, és a dir, tant per homes com per dones, el gènere més llegit, amb un 78,2%, és el de la novel·la, i dins d'aquest, la novel·la d'intriga (41,1%), la històrica (40,8%), la d'aventures (29,4%) i les romàntiques (18,5%).

La constatació que el principal consumidor de llibres, ja sigui a biblioteques o llibreries, són les dones, ha provocat que, sobretot en els darrers anys, moltes editorials la converteixin en el blanc de les seves mirades. Així, hem assistit a l'aparició de nombroses editorials i col·leccions especialitzades, des de les més veteranes i rigoroses amb la temàtica de gènere, com *Icaria*, *Horas y Horas* o *Càtedra*, fins a d'altres més innovadores en la temàtica, com ara *Lumen* o *Global Rythm*, amb la col·lecció *Palabra de Mujer*, o segells especialitzats en la novel·la romàntica dins de grans grups com *Planeta*, *Alfaguara* o *Random House Mondadori*.

D'altra banda, el fet que el debat sobre l'existència o no de la literatura femenina sigui un dels més aferrissats i sonats en el món editorial, demostra que hi ha darrera un negoci important o, com a mínim, molta gent interessada. El que ja no és tan obvi és si la presència de la dona té la mateixa importància en tots els estadis del procés de producció i divulgació d'un llibre.

Primer, les autores

Ada Castells (Barcelona, 1968), Eva Piquer (Barcelona, 1969) o Lolita Bosch (Barcelona, 1970) es podrien considerar alguns dels noms més destacats de la literatura catalana del moment. Totes tres són principalment escriptores, tot i que també realitzen una tasca remarcable al periodisme, la crítica o la promoció cultural. Amb matisos, es podria dir que pertanyen a una generació optimista, amb ganes de fer sentir la seva veu en la seva professió i amb una visió del futur igualment positiva. Piquer expressa la seva opinió: "Hi ha dones editores, dones escriptores i dones agents literàries (de fet, gairebé totes les agents catalanes són dones). Les dones de molts altres gremis ja voldrien estar en la mateixa situació que nosaltres".

Per la seva banda, Castells assegura: "D'alguna manera, arrosseguem el fet que la tradició no ens ha tingut en

compte, és difícil assolir el prestigi. Per exemple, a les dones no se'ns cita. I això contrasta amb l'actitud dels editors, que ens busquen perquè una dona escriptora resulta molt més mediàtica. Crec que, amb els anys, això no ha canviat gaire". Laura Freixas (Barcelona, 1958), pertanyent a una generació diferent, tot i que també comparteix, en part, l'optimisme d'autores més joves, també veu matisos: "Hi ha un públic femení interessat per la literatura escrita per dones, i aquest –tant si el busquem com si no– sol ser el nostre públic. No em sembla ni millor ni pitjor, ni crec que sigui més nombrós que altres públics possibles (a la llista dels llibres més venuts, els llibres de dones sempre hi són minoria). Però com que tot el que és femení està, a priori, devaluat, les instàncies de prestigi (crítica, Real Acadèmia, premis institucionals, etc.) tenen tendència a marginar les dones, es considera que escriuen «sobre dones i per a dones», i que aquest és un públic i són uns temes de segona categoria".

Presència normalitzada

Totes coincideixen que el sector literari és un d'aquests on la presència de la dona està més normalitzada. Potser per aquesta raó, les reivindicacions de gènere no suposen un dels temes que més els preocupen. De fet, la batalla d'una majoria ja és una altra de molt diferent: que les deixin de mirar com a dones i que el debat sobre la seva obra se situï en la qüestió purament literària. Bosch, d'entrada, rebutja una anàlisi generalitzadora a partir del criteri del gènere: "No m'atreviria a definir res com ara «la situació de la dona al món del llibre». El món del llibre és ampli i hi ha moltes maneres d'observar-lo. Crec que el món de la dona és més difícil sempre. De cara al públic sembla que hi hagi més homes perquè, com en tot, estem fent camí. Però no crec que desvincular-nos del món

literari general ens ajudi en res". Sobre les diferències amb el passat, troba "les mateixes que en qualsevol altre àmbit" i afirma: "No crec en un discurs de resistència en aquest cas. No m'agraden les trobades literàries *femenines* ni m'agrada que es pensi en mi com una escriptora dona abans que res. Jo no penso en qui escriu el que lleigeixo ni provo de fer quotes de cap mena. Literàriament parlant, en tot cas, subscric més un discurs que englobi i normalitzi la situació. La meua generació, aquí, som filles d'una generació de dones que van haver de lluitar molts pels nostres drets. Crec que els ho devem tot, a aquestes dones, i els estic profundament agraïda. Ho dic de debò. Però no crec que el discurs de la diferència serveixi per explicar el fet literari".

Tampoc Piquer vol participar de l'etiqueta *dona escriptora*: "Laboralment parlant, jo no he tingut mai cap problema pel fet de ser dona. Però sovint em passa que em conviden a participar en un debat o a col·laborar no sé on justament perquè sóc dona, i em sap greu: no m'agrada sentir-me quota femenina". Al parer d'Ada Castells –qui creu que la seva entrada en aquest món es va veure afavorida, en un principi, perquè la van considerar "mediàtica per ser jove, dona i d'una religió diferent a la catòlica"– dels entrebancs amb què es troba és "la dificultat que no et vegin com una dona. Quan es planteja un debat, el tema de la dona, o un de proposat per una dona, no es pren seriosament. Per exemple, hi ha molt poques dones crítiques. I hi ha problemes d'aquest tipus que es troben en subtileses".

Malgrat la reticència d'algunes autores, la realitat és que, encara avui, quan una dona presenta un manuscrit a una editorial, tothom espera que sigui una obra especialment *femenina* –temàtica al voltant de la dona, carregada de sentimentalisme i erotisme–, semblant a les produïdes per les autores de best-

FOTO: ESTHER SANROMA

Isabel Martí, responsable de l'editorial La Campana.

Ada Castells, escriptora.

sellers. I, paradoxalment, als mitjans, l'espai està pràcticament ocupat per aquestes autores, que són les qui ocupen la quota de llibres analitzats, ja que la majoria de llibres criticats i ressenyats són escrits per homes. Sobre aquest fet, Freixas aporta un altre testimoni. “Una de les revistes literàries més prestigioses d'Espanya, *Revista de Libros*, en la secció de crítiques de literatura espanyola, on ressenya cinc novel·les a cada número, gairebé mai n'inclou cap escrita per una dona”.

Les agents i les editores

També hi ha optimisme entre les editores i les agents. Curiosament, el d'agent literària és una de les feines –fora de les que la tradició i la història han adjudicat a les dones– més femenines, tot i que als darrers anys s'ha produït un canvi. La pionera Carmen Balcells va obrir el camp a moltes altres dones que no van trigar a esdevenir també súperagents: Mercedes Casanovas, Antonia Kerrigan, Anna Soler-Pont, i Raquel de la Concha, són les més destacades. Entre les més joves, tot i que amb un gran bagatge professional, es troba Sandra Bruna, l'agent d'autors de gran èxit comercial, com Ildefonso Falcones o Martí Gironell. Assegura: “Les dones tenen molt a dir en el món del llibre. Les agents gairebé totes som dones i amb una professió complicada per tirar endavant. Desafortunadament, els llocs de poder a les editorials encara estan regits per homes, però com a molts altres sectors. De totes maneres, crec que en el món del llibre *l'instint* de la dona és reconegut i per això hi ha moltes dones editores”. Va començar treballant amb Mercedes Casanovas, amb qui va estar 10 anys. “Allà vaig veure la feina des de diferents perspectives, perquè vaig començar fent de missatgera i encàrrecs i vaig

acabant sent la mà dreta de Mercedes. Els 10 anys vaig tenir ofertes d'editorials importants per fer d'editora i veure l'altra cara del negoci, però com jo ja tenia autors que sabia que volien la meua representació, vaig optar pel camí de seguir fent una feina que m'agrada i fer-ho pel meu compte”.

La masculinització del sector editorial es deu, segons Bruna, a que “el món de l'edició cada vegada és més competitiu i cada vegada hi ha més gestors i menys editors, sobretot en grups grans. Aquests gestors són gairebé sempre homes, encara que qui coordina els segells i tria els títols, són les dones. És un fet real, i l'explicació no és diferent del que passa en altres sectors, que encara la dona està darrera de l'home en qüestió de poder i de sou”.

Isabel Martí és la responsable d'una de les editorials amb més tradició i prestigi de Catalunya: La Campana. Tampoc no li agrada parlar de la possible existència d'una situació de desavantatge per les dones: “El sector del llibre és ple de dones: escriptores, correctores, traductores, llibretes, agents, editores, periodistes... el que, potser, hi ha poc, són dones gerents i/o propietàries d'editorials. De tota manera, és, segurament, un dels sectors professionals on la dona es mou amb més facilitat pels diferents llocs de treball”. D'altra banda, assegura que les possibles desigualtats a l'hora d'accedir a un lloc en aquest món no responen en absolut a raons de gènere: “El discurs feminista, com el catalanista –i jo ho sóc molt– molt sovint amaguen la mediocritat. Hi ha la tendència de protegir-se darrera d'un problema real per amagar la pròpia mediocritat. Jo crec que si una dona està en un lloc o un altre, això depèn de l'esforç que fa”.

Martí pensa que el discurs feminista hauria de fer un pas més endavant: “És bo posar una mica d'ironia en això, i també respecte a totes les posicions, perquè sovint som víctimes de les nostres circumstàncies. No s'ha d'idealitzar el món del treball. Hi ha escriptores feministes que menys tenen les dones que opten per quedar-se a casa. I jo crec que, en molts casos, té més valor un conill a la cassola ben fet que les novel·les de determinades autores”.

Tot i així, també ella va haver de patir determinats prejudicis pel fet de ser dona: “En començar La Campana, molta

FOTO: ESTHER SANROMÀ

FOTO: REGINA SALDA

Lolita Bosch, escriptora.

FOTO: ESTHER SANROMA

Angels Grasses, responsable de la llibreria Pròleg.

gent em prenia per la secretària de Josep Maria Espinàs. Segurament si jo hagués estat un noi, haurien pensat en un col·laborador o ajudant. El mateix Espinàs ha fet sempre un gran esforç per corregir-ho. Treballar amb ell ha estat i és la millor fortuna". Últimament, la tendència ha canviat: "Ara, aquests darrers anys, potser passa al revés, sembla que tot l'èxit de La Campana se m'atribueixi a mi. I evidentment no és així. No puc oblidar que la facilitat amb què l'editorial es va instal·lar al mercat, va ser gràcies a la importància i el reconeixement de l'Espinàs".

Dins la revolució tecnològica de les dues últimes dècades, el sector de l'edició també ha evolucionat en les seves formes. L'edició multimèdia, actualment, és un subsector important en els grans grups editorials. Isabel Aparici és editora multimèdia al Grup Planeta. La seva entrada en aquest món, com podria haver estat la d'un home, va tenir els obstacles comuns a moltes altres empreses: "El principal problema és la reducció de la plantilla estable de les editorials i l'augment del número de col·laboradors. Aquesta tendència fa més difícil ocupar un lloc dins l'estructura estable de les editorials i afecta a tots dos gèneres. Si es treballa en determinats àmbits internacionals, ser dona pot arribar a ser un punt a favor, en especial per ocupar llocs amb capacitat de diàleg, mediació o coordinació". També creu que les dones són més tingudes en compte en determinats estadis del procés editorial que ens uns altres: "Com a públic, la dona cada dia té més influència, ja que una part del negoci del llibre crea peces *prefabricades* per a cada segment de públic, i el femení ha augmentat en les últimes dècades. Dins de l'empresa editorial, hi ha una gran presència en la part més creativa i humana del procés, però la representació és molt més escassa dins els apartats més tècnics".

La llibretera. Una visió panoràmica

Àngels Grasses, propietària de la llibreria barcelonina Pròleg, es troba en el darrer estadi del procés editorial, l'últim pas abans d'arribar al públic consumidor. Ella té una visió global del que s'està fent al món del llibre. La seva llibreria, que defineix com "un espai de llibertat, plural i protegit, i evidentment feminista", funciona des de l'any 1991, per a un públic format en un 75% per dones, que busquen un tipus de llibre molt concret, de qualitat, i que no sempre és el que estan oferint els grans grups editorials: "El sector editorial vol vendre. Nosaltres hem de filtrar moltes coses que no tenen res a veure amb el que les dones lectores, conscients i amb una certa formació busquen". Al parer de Grasses, les editorials que editen a consciència, "amb un cert refinament", i amb la voluntat de fer obres responsables amb els problemes de gènere, que esdevenen obres de *fons*, per consultar sempre, són quatre, i destaca Icaria, Horas y Horas, Càtedra o Lumen, "que no se'n sortiran, perquè les dones sensibilitzades amb ganes de consumir productes de qualitat són les que fan estudis especialitzats, i a més, el poder adquisitiu de la dona cada vegada és menor, això cal no oblidar-ho".

Sovint, la imatge que emet el sector editorial per als aliens i la societat en general, coincideix bastant amb la d'Àngels Grasses: un sector que ha incorporat la dona al seu sistema productiu amb una notable normalitat, però on, ja sigui pels problemes de conciliació de vida laboral i familiar o d'altre caràcter, la dona no està als llocs de rellevància, ni a la gestió ni en el prestigi, tot i que sigui un objectiu comercial prioritari i es dissenyin per a ella molts productes prefabricats als quals després se l'incitarà a consumir. Caldrà, llavors, tenir molta fe en els pronòstics més optimistes, perquè ja hem vist que n'hi ha. ■

Sònia Hernández

Alicia Giménez Bartlett, profeta a terra forana

Per M. Eugenia Ibáñez

Alicia Giménez Bartlett és, sens dubte, una de les autores espanyoles vives més llegides, com a mínim a l'estranger, i amb una obra en progressiu progrés de difusió. I aquest bon moment literari no és degut únicament a Petra Delicado, la seva protagonista més coneguda, sinó a la recuperació de part de la seva millor novel·lística –que no es troba a les llibreries a causa de l'oblit de les editorials– i també a l'èxit de vendes d'aquell personatge de ficció, una ombra que, a vegades, amaga altres registres de l'escriptora. I com a prova, dos exemples: la sèrie de la inspectora Delicado va assolir a l'octubre passat el setè títol amb *Nido vacío* (Planeta) i, després de l'estiu vinent, l'editorial Belacqva reeditarà *Éxit*, la primera novel·la de l'autora, publicada l'any 1984, i *Una habitación ajena*, premi Lumen 1997, una original barreja d'assaig i ficció sobre Virginia Woolf, vista per la seva cuinera i serventa.

Nido vacío es va publicar en alemany i italià abans d'arribar a les llibreries espanyoles i a Itàlia va ocupar durant setmanes el segon lloc a les llistes de llibres més venuts, per darrere de la biografia de Jesús de Nazaret escrita pel Papa Ratzinger, una santa competència difícil de superar. El cert és que l'obra de Giménez Bartlett (Almansa, Albacete, 1951), autora de 17 títols i amb traduccions a 11 llengües, és avui més reconeguda i valorada fora d'Espanya que no pas per aquestes latituds. Ha rebut premis a Itàlia –el Grinzane Cavour (2006), l'Ostia-Mare di Roma (2005)–, ha estat reclamada per l'Institut Cervantes per

impartir conferències a Alemanya, ha participat a trobades franceses sobre novel·la negra i el passat estiu va ser invitada pel Pen Club nord-americà per intervenir al seu encontre de Nova York. I no és només Petra Delicado qui atrau als lectors, perquè *Vida sentimental de un camionero* (1993), *Una habitación ajena* i *Días de amor y engaños* (2006) tenen ja versions en diversos idiomes europeus. L'autora reconeix que aquest desamor en camp propi li va resultar molest, però ha acabat per trobar-li una explicació: **“Els apunts sobre la realitat social que ofereix la novel·la negra atrauen la curiositat del lector per saber què passa a altres països; a Alemanya i França em pregunten sobre Catalunya i per la política espanyola, i potser pels mateixos motius, però en una altra direcció, el lector espanyol opta per autors estrangers”**. Després d'aquest argument, l'autora recorda que a Itàlia i Alemanya es llegeix més que a Espanya i que, a més a més, els crítics literaris d'aquells països, al contrari del que succeeix per aquestes latituds, no consideren la novel·la policíaca un gènere menor.

Giménez Bartlett va estudiar Filologia a València i es va doctorar en Literatura espanyola a Barcelona, ciutat on resideix des de 1975 i on ha exercit com a professora d'institut durant 13 anys fins que l'èxit de Petra Delicado la va retirar de l'ensenyament. L'autora es va iniciar a la novel·la negra després d'haver publicat un assaig sobre Gonzalo Torrente Ballester i sis novel·les que res tenien a veure amb el gènere policíac. **“Petra –recorda– va ser gairebé una evasió després d'anys de treball per escriure *Una habitación ajena*”**. Va escollir una dona com a protagonista –no abunden a la novel·la negra–, perquè, diu, volia escriure en primera persona, aportar el seu punt de vista, fet que obliga a l'autor a furgar al seu interior. **“I el meu és femení”**, apunta. La seva policia, *quarentona*, atractiva, molt lligona, va néixer sense vocació de continuïtat, però no sembla tenir data de caducitat; ha tingut versió televisiva a Espanya amb el rostre d'Ana Belén i la tindrà a Itàlia, ja que la RAI ha adquirit els drets de dos títols, *Ritos de muerte* i *Muertos de papel*.

Giménez Bartlett diu que al llarg de la seva carrera literària ha passat de negar l'existència del sexisme en el sector literari a acceptar

La elegancia del erizo

Muriel Barbery

Sense gaire promoció mediàtica, només amb el boca-orella dels lectors i el premi dels llibreters, la segona novel·la de Barbery (Bayeux, França, 1969) s'ha convertit en l'èxit literari de la temporada, amb edicions a 50 països i un any a la llista de llibres més venuts a França. L'autora, professora de Filosofia, ha escrit una deliciosa història amb dues protagonistes: la conserge d'un immoble parisenc entossudada en camuflar la seva erudició i la petita veïna del 5è, una nena superdotada de 12 anys que ha previst suïcidar-se al complir els 13 anys.

Seix Barral – 19,50 euros

Atrapada al mirall / Atrapada en el espejo

Gemma Lienas

L'autora de les diverses versions dels diaris de Carlota, i de *Rebels*, ni putes ni submises ha treballat, en aquesta ocasió, un estil narratiu proper al thriller per divagar entorn la violència psicològica i els seus mecanismes de dominació. Lienas (Barcelona, 1951)

explica la història d'una jove arquitecta, casada i amb un fill que un dia apareix morta en estranyes circumstàncies que porten a una amiga de la infància a indagar a la seva vida, i descobrir, poc a poc, el món fals de les aparençes.

Empúries / El Aleph – 17 euros

FOTO: ESTHER SANROMÀ

que **“haberlo, haylo”**. Li molesta que s’acusi a algunes autores, amb obra a tot el món, de tractar només de dones, i recorre a Javier Marías per desmuntar aquesta crítica: **“L’autor ha dit que les seves novel·les reflecteixen el punt de vista masculí, perquè no pot posar-se a la pell d’una dona i els seus personatges femenins queden, per necessitat, desdibuixats; però això, que en la veu de Marías sona a música celestial, si ho diu una dona sembla una excusa de poc nivell”**.

Quan toca parlar dels crítics passa de puntetes i reconeix que jutgen la literatura escrita per dones **“amb equanimitat, però amb condescendència, amb certa predisposició a donar consells”**. Afirmar que la dona és més lectora que l’home: **“Perquè ens organitzem millor, perquè sempre trobem temps per a un llibre, perquè els homes magnifiquen el seu treball i, caram, no n’hi ha per tant!”**, però refusa que llegim de manera diferent. **“Si la seva preparació és bona, la dona afronta la lectura en igualtat de condicions amb l’home, però, amb una diferència: nosaltres ens atrevim amb tot tipus de llibres, fet que no passa amb algun d’ells, on la mal entesa baronia els porta a refusar llibres on els sentiments marquen el ritme de la lectura”**. ■

Què llegeix?

Giménez Bartlett es reconeix com a persona eclèctica a l’hora d’escollir una lectura i passa de la filosofia a la història i de la novel·la a l’assaig. Quan va fer aquesta entrevista, llegia *Chicas muertas* (Circe), relats de l’autora nord-americana Nancy Lee.

Quina obra recomana?

La petita història dels tractors en ucraïnès (La Campana) –en castellà, *Los amores de Nikolai* (Lumen)–, un llibre ben escrit, sense pretensions literàries, amb apunts psicològics adients, de gran ironia i una lectura molt agradable.

El padre de Blancanieves

Belén Gopegui

La sexta novel·la de l’autora parla d’un fet trivial: l’acomiadament d’un treballador d’un supermercat a causa d’una comanda lliurada amb retard- per exposar la càrrega ideològica, ja evidenciada a obres anteriors.

Gopegui (Madrid, 1963), comunista, combativa, defensora de la revolució cubana (*El lado frío de la almohada*) utilitza una vegada més la seva narrativa com a instrument del canvi social i, per aquesta via, critica sindicats, ONGs i el sistema educatiu actual, ahora que recorda la interrelació entre els actes individuals i la vida col·lectiva.

Anagrama – 19,50 euros

Les periodistes en el temps de la república

Elvira Altés

Hi ha poques dades sobre la contribució femenina al periodisme d’inicis del segle XX, però aquesta manca de referents no implica l’absència de la dona en aquell àmbit. El llibre d’Altés (Barcelona, 1944) és el resultat d’una llarga investigació acotada a 26 publicacions aparegudes entre 1930 i 1939 -un total 223 textos-, però el treball és quelcom més que el rescat dels noms de les 33 dones que els van firmar i reflecteix la situació social en la que es movien aquelles primeres periodistes i els trets ideològics del feminisme de l’època.

Col·legi de Periodistes de Catalunya
Diputació de Barcelona – 13 euros

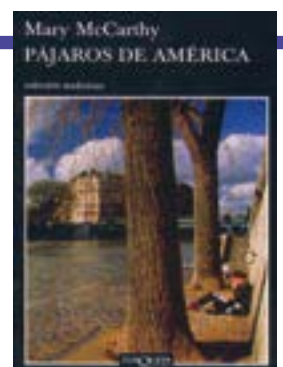

Pájaros de América

Mary McCarthy

L’autora és, potser, més coneguda a Espanya per *Memorias de una joven católica* i *Entre amigas* (correspondència amb la filòsofa Hanna Arendt), però la nova traducció en castellà de *Pájaros de América* retorna a les llibreries un dels seus millors treballs. McCarthy (Seattle, 1912 – Nova York, 1989), novel·lista, assagista i crítica cultural, va publicar més de 30 llibres, sempre d’un contingut crític cap a la política i la societat nord-americana. L’obra narra l’evolució d’un jove de família acomodada que posa a prova, a París, les seves ingènues conviccions igualitàries.

Tusquets – 22 euros

ANY RODOREDA 2008

El 2008 se celebrarà el centenari del naixement d'una escriptora barcelonina coneguda per la seva vàlua literària arreu del món: **Mercè Rodoreda**. L'any rodoredià estarà emmarcat per un munt d'activitats com, per exemple, dues estrenes al Teatre Nacional de Catalunya (La plaça del diamant i Aloma), l'edició de les seves obres completes, un congrés internacional sobre la figura de Rodoreda o una trobada de traductors de la seva obra literària, la qual està traduïda a 30 llengües.

Fora de l'àmbit català, també cal destacar algunes cites: a Nova York s'organitzarà una trobada d'experts sobre la literatura de Mercè Rodoreda; a París, a la Universitat París IV, hi haurà unes jornades sobre l'obra de l'escriptora, i a la Maison de la Catalogne es podrà veure una interessant exposició sobre la vida i obra d'aquesta escriptora enamorada de les flors.

Més informació:

www.anyrodoreda.cat

EXPOSICIONS

Contraseñas

Nuevas representaciones sobre la femeneidad en vídeo

Després de ser ignorada dècada darrera dècada, l'obra de les primeres artistes feministes és reivindicada per institucions de tot el món i per una nova generació de creadores que, 30 anys després, lluiten per la igualtat artística real. Artistes com **Marina Núñez, Marina Abramovic, Jelena Tomasevic, Vesna Tokin, Natalija Vujosevic, Jana Stojakovic, Ivana Smiljanic, Jelena Radic** o **Sanja Zdrnja** mostren els seus vídeos artístics a Vitòria en una mostra comissariada per Jovana Stokic.

Centre Cultural

Montehermoso de Vitòria

C/ Fray Zacarías, 2,
Vitoria-Gasteiz

Fins el 24 de gener de 2008

Més informació:

www.montehermoso.net

Femicidi i Maquiles a Ciudad Juárez, d'Eva Sánchez

Aquesta exposició denuncia els assassinats de dones a ciutats mexicanes com Ciudad Juárez i consta d'un total de **25 peces produïdes per artistes de nacionalitat mexicana i europea**. El fet de reunir artistes de dues nacionalitats diferents té com a objectiu donar dues visions viscudes des de dos punts de vista diferents: la mexicana des de la proximitat dels fets i la catalana des de la llunyania, a través de la informació. La mostra acull un seguit de propostes de caràcter multidisciplinar, que inclou audiovisuals, fotografies, instal·lacions i material bibliogràfic. La comissària, **Eva Sánchez**, historiadora d'art feminista, vol denunciar, a través de l'art, la greu situació que pateixen milions de dones actualment: la violència de gènere i la precarietat laboral.

És una exposició produïda pel Centre de Cultura Francesca Bonnemaison.

Museu de la Pell

Arquebisbe
Alemany, 5, Vic

Del 21 de

desembre

fins al 3 de febrer
de 2008

Informació:

93 883 32 79

Retrospectiva de Louise Bourgeois

La prestigiosa Tate Modern de Londres, dirigida pel valencià Vicent Todolí, dedica una gran retrospectiva a l'artista nonagenària **Louise Bourgeois**, autora de les famoses aranyes i d'un ric univers artístic. Bourgeois va néixer a París l'any 1911 i és una de les poques artistes feministes del segle XX encara vives.

La mostra ofereix unes 200 obres que apleguen figuretes humanes cosides a cel·les que representen l'habitació de la infància, de l'adult o el dolor físic i psicològic. La comissària de l'exposició, Francis

Morris, destaca la vàlua de l'artista que ha produït per a aquesta retrospectiva enormes aranyes que es poden veure a l'exterior del museu.

Tate Modern

Tate Modern Bankside, Londres, SE1 9TG, Regne Unit

Fins el 20 de gener de 2008

Informació: www.tate.org.uk

Catalunya està sincronitzada

I Congreso Mujeres en el Mundo Liderando el Milenio

La revolució silenciosa

Al voltant d'un miler de dones —superant amb escreix les expectatives de l'organització— s'ha desenvolupat a València el *I Congreso Mujeres en el Mundo Liderando el Milenio*, organitzat per l'Associació d'Empresàries i Professionals de València AEP/BPW (Business professional Women Valencia), en col·laboració amb la Federació Espanyola d'Empresàries, Professionals i Directives (FEET). Al llarg de tot el congrés, ponents de gran rellevància empresarial, professional, literària i política, líders a tot el món, han compartit experiències amb les assistents i debatut al voltant del lideratge de la dona arreu.

L'amplia temàtica s'ha enquadrat en àrees molt concretes al voltant de la tecnologia, l'economia, el desenvolupament, el lideratge i la política. Ja des d'un primer moment es va partir de l'evidència que la dona s'ha incorporat espectacularment al món laboral al llarg dels darrers 30 anys tot i que encara té una escassa presència en el món de la investigació o les ciències. També es va constatar la dificultat per una bona part de les dones a l'accés a les noves tecnologies, a la informació i a poder resoldre amb èxit, la conciliació treball i família, ja que tal i com es va remarcar “la conciliació no és cosa de la dona, si tens parella és cosa dels dos”.

Algunes ponents, com és el cas de Ségolène Royal, candidata a la Presidència de França o Amparo Moraleda, presidenta

d'IBM a Espanya, Portugal, Israel, Grècia i Turquia, van participar al congrés mitjançant la videoconferència. La resta de participants com Chonchanok Viravan, Presidenta del Banc d'Àsia, o l'escriptora Shere Hite (molt incisiva en la denúncia del *mobbing* de gènere o assetjament sexual en el treball) i també Núria Chinchilla, directora del Centre Internacional de Treball i Família de l'IESE Business School, varen aportar abastament documentació per a millorar la qualitat de vida des del plantejament dels talents i la seva repercussió en el lloc de treball.

Un sostre de ciment

A més del sostre de vidre, de l'escàs accés a la informació i a la xarxa de contactes masculins i de la manca d'intercanvi de rols domèstics, a la dona li cal competir amb les jornades laborals de llarga durada, o dobles i triples jornades, amb l'absència de flexibilitat laboral, l'estrès i la diferència de remuneració. El que resulta més difícil per les dones directives i empresàries d'alt nivell, —posat de manifest en el Congrés—, és tenir cura dels fills i estar al seu costat en totes les seves necessitats. Guanyar diners, posar preu al treball realitzat, sentir-se capaç de donar valor allò que es produeix. Tenir autoestima, i sentint-se útil i poder administrar allò que es produeix, incrementant així l'autonomia i el grau de llibertat.

A tall de conclusió es va potenciar el gran valor i la necessitat de la xarxa (el *networking*), per les dones, que cal educar als fills en la igualtat i sentir-nos orgulloses de ser dones, demanant a les polítiques que abans siguin dones que polítiques que transmeten consignes de partit, ja que les dones amb talent, amb passió i amb un entorn que els doni suport, poden aconseguir tot el que es proposin. Les dades estadístiques aportades al Congrés, apunten que la lluita de les dones ha donat resultats, que anem en bona direcció. Les dones hem de ser conscients d'aquesta història, ja que en aquesta revolució silenciosa de les dones, no som ni les primeres ni tampoc serem les últimes. ■

Núria Gómez Granés

Carmen Ortega i Luisa Bravo, en un moment de la seva intervenció.

Neix una Xarxa Mediterrània de Comunicació de Gènere

Dones periodistes i comunicadores d'ambdues ribes de la Mediterrània es reuneixen a Barcelona per destacar el paper de les xarxes de comunicació i de les dones en els processos de pau de la zona

Les II Jornades de Periodistes i Comunicadores de la Mediterrània *Comuniquem amb una altra mirada. Un Pont per a la Pau i els Drets Humans*, van reunir divendres 5 i dissabte 6 d'octubre, a Barcelona, a un centenar de participants d'ambdues ribes de la Mediterrània, amb l'objectiu d'establir una gran xarxa mediterrània de comunicació de gènere. Les Jornades, organitzades per la Xarxa Internacional de Dones Periodistes i Comunicadores de Catalunya - Xarxa Internacional de Periodistes amb Visió de Gènere, l'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed) i l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya (ADPC), han comptat amb la participació de periodistes i comunicadores de països diversos com el Marroc, Egipte, Algèria, França, Palestina, Itàlia o Tunísia i amb les intervencions de periodistes tan rellevants com la palestina Kawther Salam, reconeguda activista prodrets humans, o Nadire Mater, periodista turca assessora de la Xarxa de Comunicació Independent del seu país. Cal recordar que l'any 1995 ja es van celebrar a Barcelona les I Jornades de

Dones Periodistes de la Mediterrània, convocades per l'ADPC i la Xarxa Europea de Dones Periodistes (ambdues entitats avui integrades a la Xarxa Internacional).

Tal i com es reflecteix a la *Declaració de Barcelona*, aprovada per les i els assistents a les Jornades, s'ha decidit: "Unir esforços i voluntats per impulsar, a través d'Internet, un contacte permanent per a la transmissió d'informacions que afecten a les societats d'ambdues ribes i que molt sovint s'obvien o es silencien als mitjans de comunicació".

Un dels objectius principals d'aquesta Xarxa (que unifica les diferents xarxes, associacions i col·lectius ja existents) és: "La lluita per un diàleg real a favor de la Pau i els Drets Humans i socials i pels Drets de les Dones, com a condicions necessàries per al desenvolupament de la regió Mediterrània". La propera trobada de la nova Xarxa serà al 2008 al Marroc. ■

Asociación de Mujeres Cineastas y Medios de Comunicación

Més de cent dones amants del setè art s'han unit per crear l'*Asociación de Mujeres Cineastas y Medios de Comunicación* (CIMA) amb l'objectiu de lluitar contra la discriminació que pateixen les dones espanyoles del cinema. L'any passat, de les 137 produccions cinematogràfiques realitzades, només 7 van ser dirigides per dones. I, en l'actualitat, la indústria està en mans totalment masculines, fet que repercuteix en la creació femenina a tots els nivells: fotografia, producció, direcció, guió, il·luminació, etc.

Aquesta entitat de recent creació està presidida per Inés París; Chus Gutiérrez i Isabel Coixet són les vicepresidentes, i Iciar Bollaín actua com a secretària de l'associació.

Més informació al web: www.cimamujerescineastas.es

Afghan Women's Network

L'embrió d'aquesta xarxa en favor dels drets de les dones a l'Afganistan es va concebre l'any 1995 quan set dones afganes van participar a la IV Conferència Mundial de Dones, a Beijing (Xina). Però va ser a partir de 1996 quan l'*Afghan Women's Network* (AWN) comença a rutllar fins arribar a tenir actualment més de 3.000 membres i 72 dones que hi donen suport.

A través d'Internet es denuncien injustícies com els assassinats de periodistes afganes sense que hi hagi resposta del govern ni dels òrgans judicials i policials o els insults i les amenaces que reben diàriament les diputades de la Cambra alta i baixa per part d'altres membres polítics.

Més informació al web:

www.afghanwomensnetwork.org

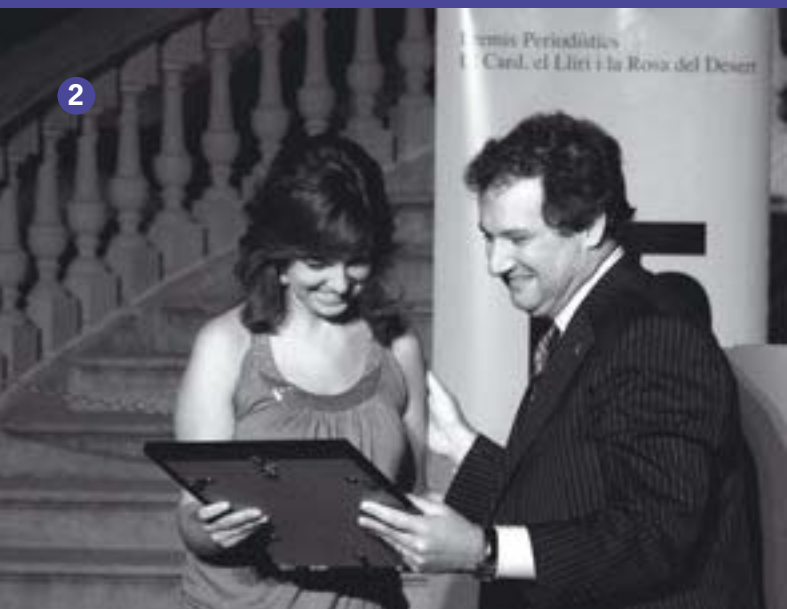

Festa del 15è aniversari de l'Associació de Dones Periodistes

FOTOS: ESTHER SANROMÀ

1. Autoritats i premiats abans de l'inici de l'acte
2. Cristina Villanueva rep el lli de mans de l'alcalde de Barcelona
3. Gent premiada i autoritats al jardí del Palau Robert
4. Cristina Villanueva agraeix el lli atorgat a la Sexta
5. Pregó d'Alicia Giménez-Bartlett
6. Cristina Fallarás del diari ADN, lli 2007

Meritxell Falgueras Les dones i el món del vi

Per M. Eugenia Ibáñez

Meritxell Falgueras és un peculiar exemple d'adaptació a la tradició familiar. Membre d'una nissaga que des de fa cinc generacions es dedica a la venda de vi en el barri barcelonès de Sants, va decidir un dia que la seva vida professional s'allunyaria del taulell. I ho ha aconseguit a mitges, perquè encara que el seu treball s'assembla poc al del seus avantpassats, també és cert que no ha tallat el cordó umbilical que vincula el cognom Falgueras amb la cultura del vi. Però fins arribar a on ha arribat, Meritxell Falgueras (Barcelona, 1981) ha donat moltes voltes, ha canviat d'ofici i ha completat un interminable currículum que des de les primeres línies permetia deduir on acabaria la hiperactiva jove: va ser la sumiller més jove d'Espanya –potser la que més cursos i màsters té– i al febrer d'enguany, Millor Sumiller Promesa de Catalunya i tercera classificada en el concurs La Nariz de Oro, que va comptar amb més de 600 participants, la gran majoria homes amb llarga experiència.

Darrere del taulell

Els records de la seva infància són viatges amb els seus pares, sempre a països amb tradició vinícola i el seu amagatall darrere del taulell de la botiga familiar del carrer Va-

llespir, on escoltava els degustadors de la bodega Torres explicar les característiques dels vins que oferien. Meritxell va traslladar aquest llenguatge de metàfores a la seva vida quotidiana i va utilitzar les olors i els colors per descriure a les seves companyes de classe, una forma d'expressió que ara concreta en la tesina del seu doctorat en Comunicació que es titula *Metàforas en el lenguaje del vino*. Volia ser escriptora i va provar sort amb una novel·la que no ha publicat; es va llicenciar en Humanitats, va estudiar Museologia a Florència, Literatura a París i el Mercat del vi a Londres; l'any 2002 va obtenir el títol oficial de sumiller, especialitat que va completar amb un màster en viticultura i enologia. Ha treballat a la verema i ha acabat apostant per l'ensenyament i la comunicació. Imparteix classes en el Gremi de Restauració i col·labora a la ràdio, televisió i publicacions diverses. Però la matèria del seu treball no és directament el vi, sinó la cultura que aquesta beguda ha generat al llarg dels segles, sigui literatura, història o art. Insisteix en la idea de què la seva passió és parlar d'allò que hi ha al darrere del vi, perquè –afegeix– això li permet fer allò que més li agrada: escriure.

Meritxell afirma que el gran problema amb el que ha topat és el de ser “dona, jove i

amb àmplia formació”, perquè hi ha homes a qui encara els hi costa reconèixer els mèrits que poden tenir els tres conceptes units.

Preguntes tècniques

Recorda haver formulat preguntes tècniques que l'especialista de torn va contestar al company del costat, acte reflex que negava a una noia l'alt coneixement en la matèria escollida. Reconeix que el sector és, de moment, veda gairebé privada de l'home, però dóna un ampli marge a l'esperança en el canvi: “Les dones tastem millor que l'home, perquè els nostres dos hemisferis cerebrals estan més intercomunicats i és major la nostra capacitat per parlar de sentiments i sensacions. I el vi és això, sentiment i sensació”. Comenta el bagatge de la dona, educada històricament per treure el màxim profit de les olors i sabors, dels seus vincles ancestrals amb la natura, i de la major sensibilitat de les embarassades cap a determinats aromes i, en la recerca de la igualtat, refusa l'existència de vi per a homes i vi per a dones: “Fa 20 anys, aquesta diferència era també una forma de discriminar, però ara escollim vins amb potència de la mateixa manera que un home es decanta per un moscatell”. ■

Hi ha vegades que li agrada posar-se unes “ulleres per veure-hi malament”, que diu confús “tinc cinc caps” o que parla de “la reina del meu cor” sense escrúpols ni vergonyes, com al seu darrer disc, titulat *Interferència*. Casat i pare de dos fills, la música és la seva passió, gairebé una teràpia: s’ha convertit en el seu principal motiu d’absències, però també en una font de felicitat de la qual beu per després compartir-la amb els altres, amb els seus. Amb una trajectòria de 17 anys com a músic i compositor, el seu primer disc cantat en català va ser *Mentider* (Música Global, 2005), on recull algunes reflexions sobre com arreglar-se-les en la vida amb un mateix i, sobretot, amb la parella.

Marc Parrot

músic

“El més definitiu que tens en una relació són els fills”

Text **Aurora Antón**

Fotografia **Pilar Aymerich**

Com entens les feines de casa?

Vaig tenir consciència de tot això als 14 anys, quan vaig anar a viure amb la meua mare. Va començar a fer-me sentir responsable, a aprendre a compartir les feines del dia a dia. Rentar els plats era el que menys m’agradava! M’hi vaig fer ràpid, però com tothom, de tant en tant intentava escapolir-me’n.

I abans d’això?

Amb el pare, era qüestió de supervivència. Quan ell estava sol, jo l’ajudava en el que podia. Però ell també cuina! No li cauen els anells per fer coses. L’ordre a la casa és qüestió de convivència, més que de gèneres.

Com ho vas portar un cop et vas independitzar?

Als 18 anys me’n vaig anar a un pis amb un col·lega. Ho portàvem bastant bé. No era un palau de neteja i desinfecció, però ens arreglàvem. No teníem més remei. Ens agradava que vingués gent a casa i volíem que aleshores estigués tot net.

Quina és la teua situació actual?

Visc en parella, amb l’Eva, i tenim dos fills: en Bruno (de 6) i la Berta (de 5). Afortunadament, podem disposar d’una dona de fer feines. El que no fa ella, ens ho repartim.

Et consideres un bon company de pis?

Sí: embruto poc i, en el meu temps lliure –sobretot, el cap de setmana–, m’agrada col·laborar.

Per exemple?

Arreglo el jardí. Intento no deixar les coses tirades pel mig, que els nens recullin les seves coses i segueixin un ordre. També cuino. Sóc el rei de les barbacoes! M’agrada cuinar bolets. Faig el peix bastant bé, per exemple, bacallà amb carbassa. Pels nens, preparo menjars senzills: verdures, amanides, coses a la planxa. I faig truites: la meua preferida és la de patata amb ceba. Ara bé, també m’agrada molt la de carxofes.

Pel que fa als nens?

Esmorzo amb els fills la majoria dels dies i els porto al cole. També els acompanyo al metge, segons la feina que tingui. Hi ha dies que són “campi qui pugui!”. Anem massa atabalats. Cada dia i cada moment és diferent. No dispo de tot el temps del món, com es podria pensar d’un artista. Tinc un estudi i dues empreses. Hi ha gent que m’espera. L’Eva té més flexibilitat de treball.

Com us organitzeu?

El que compta és la convivència, pactar les coses. Hi ha gent que lliurement adopta els papers clàssics. És una decisió íntima i personal, que s’ha de prendre sense prejudicis. Però la gent de la meua edat ja no ho fa tant, tot i que de vegades per inèrcia s’adopten aquests rols. Quan convius has de saber què li agrada i què no, a la teua parella. A partir d’aquí, s’ha de ser conseqüent. Hem de saber demanar i, després, arribar a un pacte satisfactori.

Ets mentider com dius en el teu penúltim disc?

Intento no dir mentides, però “no em queda bé ser sincer”, tal com diu la cançó. El que sí és cert és que les lletres tenen a veure amb mi. Són confessions, confidències, una mostra de com visc en la meua pell. Em resulta sa fer-ho!

Què penses de les parelles d’avui en dia?

La tendència és tenir relacions cada cop més virtuals. Estem tot el dia comunicant-nos amb gent, però de vegades tenim poc contacte amb els que estan més a prop. Això fa que sigui més difícil prendre la decisió d’iniciar una relació de convivència.

Són pors?

Ara no està mal vist viure amb 30 anys a casa dels pares, perquè és difícil independitzar-se.

Imagina’t tenir fills!

El més definitiu que tens en una relació són els fills. Estàs unit per sempre amb aquella persona.

Hi ha qui en té pànic...

És més al principi. L’home també passa un embaràs, perquè durant nou mesos s’està mentalitzant de què serà pare. L’allau de sentiments i d’esdeveniments superen totes les pors. D’alguna forma no ets el més transcendent. Ells et transcendeixen.

Com ets, com a pare?

Juganer i bastant estricte a l’hora d’imposar límits, horaris, normes de conducta i convivència. M’agrada fer el pallaso i fer broma amb ells. Voldria passar-hi més temps, perquè a part dels matins, no tinc la rutina de fer més coses amb ells que esmorzar. Desitjo fer alguna cosa constructiva amb ells. Però ja trobaré el temps. No em preocupa molt, perquè les absències són part de la meua feina. És important que jo estigui bé i feliç, per a transmetre’ls aquesta felicitat. ■

Qüestionari domèstic

De què et sents més responsable, a casa?

Si se'n va la llum, jo he d'engegar el generador. Necessites força bruta i dedicar un temps que mai hi ha dedicat l'Eva.

Recicles de manera sistemàtica?

No. Només vidre, perquè vivim a la muntanya i només tenim un contenidor per a vidre. Els altres no els tenim a prop.

En què estalvies més?

No estalvio.

Qui fa els números, a casa?

L'Eva.

T'agrada el bricolatge?

No és el meu *hobby*, però sí és una part que em toca.

Com et portes amb els electrodomèstics?

Tinc rentavaixelles, rentadora, assecadora i una senyora que es diu Carmen que és una meravel·la. Per cert, de vegades escuro els plats i els deixo en aigua.

Quin suavitzant poses a la rentadora?

El de Bosque Verde de Mercadona.

Com portes la planxa?

Malament. Només planxo quan és absolutament necessari.

I treure la pols?

Quan s'ha de treure, la trec. Però en trec més a l'estudi que a casa.

Quina nota et posaries com a home de casa?

Un 8.

L'amor ha de ser lliure

Lliure de masclisme
Lliure de bronques
Lliure de gelosia

Tu pots fer que comenci una nova època.

Només cal que exerceixis el dret d'escollir els teus amics i amigues, les teves creences, la teva manera de vestir i d'anar pel món, de pensar, d'opinar i d'estimar. No deixis que la teva parella et mani, et controlli, et renyí i limiti la teva llibertat. L'amor, o és lliure, o no és amor.